

Západočeská Univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Vývoj politiky boje proti terorismu v ČR a SR, komparativní
případová studie (1993-2017)**

Michal Beneš

Plzeň 2019

Západočeská Univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Vývoj politiky boje proti terorismu v ČR a SR, komparativní
případová studie (1993-2017)**

Michal Beneš

Vedoucí práce:

PhDr. Petr Krčál, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2019 .....

Poděkování:

Rád bych tímto poděkoval svému vedoucímu Phdr. Petru Krčálovi, PhD. za všechny odborné připomínky a cenné rady, které mi při zpracování bakalářské práce poskytl.

SEZNAM ZKRATEK

ČR – Česká republika

SR – Slovenská republika

ISIL – Organizace Islámský Stát v Sýrii a Levantě

NATO – Organizace Severoatlantické smlouvy

AČR – Armáda České republiky

MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky

IRA – Irská republikánská armáda

ETA – Baskicko a jeho svoboda

EU – Evropská unie

ĽSNS – Ľudová strana Naše Slovensko

SPD – Svoboda a přímá demokracie

IZS – Integrovaný záchranný systém

NAP – Národní akční plán boje proti terorismu

BIS – Bezpečnostní informační služba

VZ – Vojenské zpravodajství

SIS – Slovenská informační služba

ÚZSI – Úřad pro zahraniční styky a informace

OS SR – Ozbrojené síly Slovenské republiky

OSN – Organizace spojených národů

OBSE – Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

VS – Vojenské spravodajstvo

OBSAH

Úvod.....	8
1. Definice terorismu.....	10
1.1 Typologie terorismu.....	12
1.2 Vývojové etapy terorismu.....	14
1.3 Formy terorismu	16
1.3.1 Letální terorismus.....	16
1.3.2 Neletální terorismus	17
1.4 Nástroje terorismu.....	18
2. Metodologie práce	20
3. Potenciální hrozby terorismu pro ČR a SR.....	21
3.1 Česká republika.....	21
3.2 Slovenská republika.....	22
4. Teroristické útoky a akty s teroristickým podtextem mezi lety 1993-2017	23
4.1 Česká republika.....	23
4.2 Slovenská republika.....	24
4.3 Země Evropské unie	26
5. Postoje vlád a politických subjektů k hrozbě terorismu	27
5.1 Česká republika.....	28
5.1.1 Vlády mezi lety 1993-2017	28
5.1.2 Svoboda a přímá demokracie	31
5.2 Slovenská republika.....	33
5.2.1 Vlády mezi lety 1993-2017	33
5.2.2 Ľudová strana Naše Slovensko	35
6. Strategické dokumenty ČR a SR pro boj s terorismem	37
6.1 Strategické dokumenty České republiky	38
6.1.1 Bezpečnostní strategie.....	38
6.1.2 Obranné a vojenské strategie.....	39
6.1.3 Protiteroristické strategie.....	40
6.1.4 Zprávy zpravodajských služeb	41

6.1.5 Souhrn vývoje strategických dokumentů ČR.....	43
6.2 Strategické dokumenty Slovenské republiky.....	44
6.2.1 Bezpečnostní strategie.....	44
6.2.2 Obranné a vojenské strategie.....	45
6.2.3 Protiteroristické strategie.....	46
6.2.4 Zprávy zpravodajských služeb	48
6.2.5 Souhrn vývoje strategických dokumentů SR	49
7. Komparace ČR a SR.....	50
Závěr.....	53
Seznam použité literatury.....	56
Seznam použitých pramenů	60
Resumé	65
Seznam obrázků	66
Seznam tabulek.....	67

Úvod

Terorismus je momentálně velmi aktuální téma. V dnešní době ho zpopularizovala zejména různá zájmová hnutí a politické strany či uskupení a jejich politiky, které se snaží proti terorismu bojovat. Terorismus můžeme označit za prostředek k ovlivňování názorů obyvatel, kteří v návaznosti na to mohou vytvářet tlak na politickou elitu. Tím pádem terorismus může ovlivňovat i chování státu na národní a mezinárodní úrovni (Ministerstvo vnitra České republiky 2019a). V této práci bych se chtěl zaměřit na to, jak se takové politiky s postupem času a s ohledem na současnou situaci vyvíjely, to vše na příkladu České a Slovenské republiky v daném časovém rámci.

Cílem této práce je analýza vývoje protiteroristických politik na příkladu komparace dvou zemí, Česka a Slovenska a okrajově také zemí Evropské Unie. V práci se zaměřím na časový úsek 1993-2017. Toto časové období jsem si vybral proto, že reflektuje dobu od vzniku obou republik až do současnosti. Česká a Slovenská republika mají v tomto tématu mnoho podobného díky tomu, že jsme byli po dlouhá léta součástí jedné federace, ale také protože jejich přístup k terorismu je v mnohém podobný. V práci se budu nejdříve zabývat obecnou problematikou terorismu jako takovou, včetně jejího teoretického pozadí. Terorismus můžeme rozdělit na nepřeberné množství poddruhů v závislosti na tom, jestli je ideologicky, nábožensky, etnicky nebo jakkoliv jinak motivován. Mimo to terorismus nemusí existovat jen ve formě mediálně zajímavých násilných událostí, ale také i ve formě událostí nenásilných (Odbor bezpečnostní politiky 2009a).

Téma terorismu a boje proti němu bylo vždy poměrně medializované. Jelikož vývoj protiteroristických politik úzce souvisí s bojem proti terorismu, tak tato medializace může mít za následek několik skutečností. V první řadě může terorismus velmi snadno vytvářet tlak ze strany obyvatelstva na politickou elitu, což může urychlit konsenzus ohledně jinak sporných bodů napříč celým politickým spektrem (Smolík 2015: 82-83). V neposlední řadě bychom mohli zmínit i trendy v současné

společnosti, které celý tento proces mohou ovlivňovat. V práci bych se chtěl zaměřit na to, jaké aspekty mohly vývoj protiteroristických politik v obou republikách v průběhu let ovlivnit. Ať už se jedná o politickou kulturu, historii, národní a mezinárodní dění nebo vlastní zkušenosti států s bojem proti terorismu. ČR i Slovensko jsou členy NATO a v rámci této organizace se účastní různých zahraničních misí, kde mimo jiné mají za úkol potírat terorismus, ať už v Evropě nebo mimo ni. Tento jejich podíl na zahraničních misích může mít vliv na výskyt teroristických aktivit v zemi, jelikož nám to různé teroristické organizace mohou mít za zlé. V návaznosti na to důležité, abychom tyto okolnosti brali v potaz, mohou totiž vytvářet nezanedbatelný vliv na vývoj ucelených protiteroristických strategií. Tyto strategie už mohou fyzicky ovlivňovat jednotlivé občany, vzpomeňme si například na vojáky AČR rozmístěné na vánočních trzích po odehraných útocích ve zbytku Evropy. Teroristé, kteří zde útočili těmto zemím v různých prohlášeních například vyčítali účast v mezinárodní koalici na poražení ISIL v Sýrii a Iráku (Lister, Sanchez, Bixler, O'Key, Hogenmiller, Tawfeeg 2018). Dalším příkladem může být situace okolo amerického radaru v Brdech, který měl být součástí systému protiraketové obrany v Evropě v rámci NATO. V této souvislosti probíhaly dlouhé diskuze o tom, jestli umístění takového vysoce strategického zařízení na území České republiky nemůže ohrozit naši bezpečnost (Echo24 2018).

Téma protiteroristických politik velmi obsáhlé a v určitých případech může obsahovat i množství veřejnosti nepřístupných informací, proto bych se chtěl zaměřit zejména na politiky, které jsou veřejné a byly státní správou a vládami ČR a SR v průběhu let 1993-2017 implementovány, nebo alespoň navrhnuty. V této práci budu pracovat s několika typy informací. Převážně se jedná o různé druhy strategických dokumentů, například o ty, jež vydávají jednotlivá ministerstva a prvky státní správy zabývající se národní bezpečností. Jedná se o národní obranné (Ministerstvo obrany ČR 2017) nebo protiteroristické strategie (Ministerstvo zahraničních věcí ČR 2015), či výroční zprávy zpravodajských služeb (Slovenská informační služba 2018). Mimo

to budu také pracovat s politickými programy stran. Zaměřím se zejména na strany a hnutí na okraji politického spektra s velkými volebními preferencemi, kdy valná většina z nich si na problematice terorismu založila nemalou část svého programu. A to většinou spojením terorismu s dalšími tématy, například s migrací nebo náboženstvím (Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura 2019a). Soustředím se zejména na vývoj dokumentů a materiálů výše zmíněných organizací v rámci daného časového úseku a vše bych chtěl proložit statistikami realizovaných útoků a incidentů.

Jako osnovu celé práce jsem si stanovil několik výzkumných otázek, jimiž se budu zabývat. Jako první bych chtěl zodpovědět, jaká je vlastně obecná definice terorismu, čím může být samotný teroristický akt a jeho vykonání motivováno a jaké jsou jeho možné formy a jaké nástroje mohou být pro jeho zrealizování využity. Ve druhé otázce bych se chtěl zabývat nebezpečím, které může ČR a SR z hlediska terorismu ve srovnání se zbytkem EU hrozit. Jako třetí otázku bych chtěl zodpovědět, jak se vyvíjely protiteroristické bezpečnostní strategie ČR a SR v průběhu let 1993-2017 s ohledem na národní a mezinárodní dění a zda je možné v tomto vývoji pozorovat nějaký trend. Ve čtvrté otázce bych se chtěl zabývat tím, jak České a Slovenské subjekty státní správy a politické strany ovlivňovaly tvorbu a vývoj protiteroristických strategií a politik. V poslední, páté otázce bych chtěl porovnat vývoj protiteroristických politik v Česku oproti vývoji na Slovensku a jestli je opět možno pozorovat nějaký trend v jejich vývoji.

1. Definice terorismu

Uceleně definovat terorismus je prakticky nablízký úkol. Navzdory mnohaletým snahám se do dnešní doby stále neobjevila jeho jednotná definice. To je zejména dáno tím, že terorismus je vysoce politizované téma a tyto definice v mnoha případech odráží ideologické a politické pozadí jejich autorů. V současnosti existuje

několik desítek, ne-li stovek definic terorismu, ale žádná není všeobjímající (Souleimanov 2011: 32-35). Jak píše Emil Souleimanov ve své knize „terorismus vždy poznáme, když ho vidíme, avšak jen málokdy se shodneme na jeho odborné definici“ (2011: 32). Což mimo politizace tématu způsobují další problémy. Jedná se například o nálepkování všeho, co je nám nepohodlné jako terorismu, zejména státní opozice. Tohoto nálepkování využívalo spektrum států od Itálie, Německa až po Sovětský svaz, kde byl terorismus leckdy přímo praktikován vládnoucí elitou. Například německá armáda označovala za teroristy většinu těch, kteří proti ní bojovali na okupovaných územích. Dalším problémem při definování terorismu může být jistý etnocentrismus. Pro jednu stranu konfliktu může být daná skupina teroristická a pro druhou to jsou hrdinové a bojovníci za svobodu. Tento předpoklad splňuje třeba Hamás. Pro Palestince to jsou bojovníci proti nesvobodě a pro většinu ostatních to je teroristická skupina. Zde je ale důležité zdůraznit, že neexistuje spravedlivý terorismus, teroristické útoky jsou většinou cíleny proti civilnímu obyvatelstvu, které má minimální prostředky k vlastní obraně. A ať už je motivace k teroristickému činu jakákoliv, tak tento akt je naprosto neospravedlnitelný (2011: 32-34).

I když definovat terorismus je velmi obtížný úkol, tak je to velmi důležité. Zejména pro funkci státních aparátů a mezinárodních organizací, které musejí terorismus nejdříve identifikovat, aby s ním poté mohly úspěšně bojovat. I kdyby musely pracovat s větším množstvím definic najednou (2011: 32-33). Kdybychom zmínili některé z konkrétních definic terorismu, tak například podle Odboru bezpečnostní politiky MV ČR „Terorismus je plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící k dosažení vytčených cílů“ (Odbor bezpečnostní politiky 2009b). Podle českého autora Maxmiliána Strmisky bychom terorismus mohli charakterizovat jako „politicky motivovanou a zdůvodňovanou metodu (způsob, strategii) systematického používání násilí (nejčastěji ozbrojeného násilí, záměrně nerespektujícího válečné konvence), jejímž hlavním cílem je dosažení určitého zamýšleného psychického efektu svým

dosahem obvykle výrazně překračujícího okruh přímých obětí či svědků útoku“ (Strmiska 2001: 14). Pro potřeby práce bych chtěl s terorismem pracovat jako s aktivitou, která se vyznačuje použitím nebo hrozbou násilí a útoku (i na materiální zdroje) k zastrašení protivníka a prosazení svých politických, ekonomických, teritoriálních nebo náboženských cílů.

1.1 Typologie terorismu

S rozlišením a určením jednotlivých typů terorismu je to podobně problematické jako s jeho definicí. Různých typologií existuje opět nepřehledné množství, záleží vždy na pohledu autora nebo organizace. Mimo to jsou různé typologie velmi často mezi sebou provázány, takže není jednoduché přesně odlišit jednu od druhé. Jednotlivé typologie si můžeme rozdělit například podle jejich motivace (např. ideologická, teritoriální, náboženská, materiální...). V tomto případě by poté nejzákladnější typologie terorismu vypadala následovně:

1. Ultralevicový terorismus
2. Ultrapracicový terorismus
3. Etnický a teritoriální terorismus
4. Náboženský terorismus
5. Ekologický terorismus
6. Kriminální terorismus¹
7. Psychopatologický terorismus²
8. „Single issues“ terorismus³

---

¹ Kriminální organizace využívající nástrojů terorismu k dosažení svých cílů (Mareš 2005: 335-336).

² Terorismus, jehož hlavním cílem je psychické uspokojení teroristů při realizaci daného teroristického skutku (Mareš 2005: 361).

³ Druh terorismu, který je realizován pro dosažení určitého cíle nad rámec osobního uspokojení. Není vázán na jakékoli ideové pozadí teroristů. V prostředí ČR se může například jednat o bombový útok pomocí dopisních bomb na lidi spjaté s firmou H-system z Roku 2001 (Mareš 2005: 371-372).

9. Další varianty terorismu⁴

Tato typologie využívá jako hlavní hodnotící kritérium širší ideovou motivaci teroristů. Avšak pokud bychom vzali v potaz další kritéria a aspekty, tak bychom mohli rozlišit druhů terorismu mnohem více. Například pokud bychom jako hodnotící kritérium použili vztah k teritoriu státu, tak můžeme terorismus dále rozdělit na domácí a mezinárodní. Pokud bychom hodnotili účast státu na teroristickém skutku, tak můžeme terorismus rozdělit na státní a nestátní atd... Terorismus můžeme členit i na individuální a skupinový, podle počtu teroristů, jež se na útoku podílejí. Skupinový terorismus můžeme dále dělit podle jeho organizovanosti a hierarchie velení, jestli jednotlivé skupiny jednají sami za sebe, nebo mají centrální velení (Mareš 2005: 35-39).

Dalším ze způsobů, jak můžeme typologizovat terorismus je jeho závislost na dalších aktivitách. Nestátní organizace a jednotlivci využívají terorismu k dosažení svých cílů. Mohli bychom je ale dělit na ty, jež využívají pouze teroristického násilí⁵ a na ty, pro něž je terorismus jen jedním z mnoha prostředků k dosažení kýženého výsledku⁶. Terorismus je pro danou skupinu výhodný, je velice těžké proti teroristům efektivně bojovat. Na druhou stranu je ale zase mnohem těžší s pomocí terorismu dosáhnout zásadních výsledků (např. svržení vlády), než s pomocí prostředků guerillové a konvenční války, proti kterým je mnohem jednodušší ze strany vlády zakročit (Moyar 2016).

Mimo to na sebe terorismus může vázat další negativní jevy a kriminální aktivity, které mohou zejména pomáhat v jeho financování. Může se například jednat o obchod

---

⁴ Gender terorismus bojující za rovná práva pohlaví. Profesionální terorismus bojující za práva profesních skupin. Nebo prodemokratický terorismus bojující za demokracii pomocí teroristických metod (Mareš 2005: 373-375).

⁵ Například skupina *Weather Underground*, která působila v 70. a 80. letech v USA. Převážně studentská skupina se snažila dosáhnout svržení Americké vlády pomocí bombových útoků bez jakéhokoliv vyjednávání (FBI 2019).

⁶ Ideální příklad je povstalecký boj Mao Ce-tunga, který využíval terorismus jen jako jeden z mnoha prostředků ve svém boji (Moyar 2016).

s drogami nebo zbraněmi (Odbor bezpečnostní politiky 2009a). Jedním z dalších způsobů přímého financování terorismu může být prodej nerostných surovin na kontrolovaném území. Toho hojně využíval například ISIL, když prodával ropu z obsazených území v Iráku a Sýrii do Turecka (Taub 2015).

1.2 Vývojové etapy terorismu

Terorismus bychom mohli rozdělit na tři hlavní vývojové fáze, podle pole působnosti. Jedná se o národní terorismus, mezinárodní terorismus a globální terorismus. První z nich je národní terorismus. Jedná se o terorismus realizovaný na území jednoho státu za účelem změny v národní politice nebo jeho uspořádání. Tento terorismus má velmi rozsáhlou řadu motivací, většinou jde o odtržení určitého území a jeho následnou přeměnu na nový suverénní stát. Jako známý příklad mohou posloužit separatistické teroristické skupiny IRA v Severním Irsku a ETA v Baskicku, jež se snažily o odtržení těchto území od Velké Británie a Španělska (Eichler 2010: 152-153). Tyto skupiny ve většině případů bojují proti státu v tzv. „opotrebovací“ válce, jejímž cílem je vyčerpat zdroje toho druhého. Strana, jež přijde o všechny zdroje, konflikt prohrává (Sánchez-Cuenca 2004: 1-3). Mimo to bychom do skupiny národního terorismu mohli také zahrnout pravicový a levicový terorismus. Hlavní motivace je, v případě levicového terorismu, zpochybňování legitimacy státu, čímž jsou ospravedlňovány útoky na jeho instituce. V případě pravicového terorismu se jedná o zpochybňování legitimacy státní opozice, která údajně ohrožuje stabilitu státu. Ve výsledku ale všechny z těchto skupin jen šíří násilí a strach proti určité formě politické angažovanosti (Eichler 2010: 152-153).

Druhou vývojovou etapou je mezinárodní terorismus. Vyznačuje se tím, že teroristické útoky směřují přes hranice jednoho státu a zaměřuje se hlavně na změnu jeho zahraniční politiky. Teroristé chtějí donutit daný státní aparát k tomu, aby v určité části světa přestal prosazovat své zájmy a změnil tam svoji politiku. K tomu

začaly být využívány nové prostředky, jež mezinárodní prostředí nabízelo. Jednalo se například o únosy letadel s pasažéry, které díky širokému mediálnímu pokrytí dokázaly dostávat politiky pod velký tlak veřejnosti. Výrazný zlom v mezinárodním terorismu přišel na konci 70. let 20. století, kdy se po Šiitské revoluci v Íránu začal objevovat nábožensky motivovaný terorismus, který vyjadřoval odpor vůči jiným národům politicky nebo vojensky pronikajícím do islámského světa, což vyústilo v množství spáchaných atentátů a bombových útoků (Eichler 2010: 153-155). Vznik a postupný vývoj náboženského terorismu měl za následek radikální zvýšení brutality a úmrtnosti při jednotlivých útocích. Pro teroristy navíc začínalo být mnohem zajímavější mediální pokrytí jejich činů. I když se letalita jejich útoků oproti sekulárním teroristům zvyšovala, tak finální počet obětí pro ně nebyl tak důležitý jako medializace daného teroristického aktu. Navíc nábožensky motivovaný terorismus začínal představovat problém pro jednotlivé státy, které zpočátku nevěděly, jak s ním efektivně bojovat a musely proti němu začít vymýšlet nové strategie (Hoffman 1998).

Poslední vývojovou fází je terorismus globální. Jedná se o rozprostření teroristických sítí po celém světě, které nabydou globálního rozměru. Datuje se, že tato fáze terorismu nastupuje po událostech 11. září 2001 ve USA. Můžeme hovořit o tom, že se jedná o terorismus zaměřený ne proti konkrétnímu aktérovi nebo státu, i když s nimi velmi často jde ruku v ruce. Ale je proti určité části globální společnosti se snahou o prosazení změny na globální úrovni (Eichler 2010: 155). Tento přístup jsme mohli pozorovat v poslední době zejména od teroristické organizace ISIL. Islámský stát deklaroval „totální“ válku celé západní společnosti a hlásal, aby všichni jeho následovníci začali podnikat útoky proti „nevěřícím“ v západních zemích. Ať už se jedná o útoky na vládní objekty, civilisty, infrastrukturu nebo armádu a policii (Dearden 2017).

1.3 Formy terorismu

Existuje několik forem terorismu. Tyto formy se většinou odvíjí podle míry a způsobu použití násilí v teroristickém skutku. Podle dlouhodobého trendu můžeme pozorovat jeho stupňování. Pro snadnější klasifikaci forem terorismu ho můžeme rozdělit do dvou základních skupin:

- Letální terorismus
- Neletální terorismus

Tyto dvě skupiny se dále dělí na podskupiny a liší se použitím násilí v teroristickém skutku (Foltin – Řehák 2005: 36).

1.3.1 Letální terorismus

Letální terorismus dosahuje svých cílů pomocí využívání prostředků základního násilí a donucení. Podle typu násilných a donucovacích prostředků ho můžeme dále dělit na konvenční a nekonvenční terorismus. Za konvenční můžeme považovat všechny klasické prostředky násilí jako útoky chladnými zbraněmi, střelnými zbraněmi, bombové útoky nebo útoky hořlavými látkami (Foltin – Řehák 2005: 36-37).

Druhou podskupinou jsou nekonvenční prostředky terorismu, kterou představuje použití různých typů zbraní hromadného ničení, v plné nebo upravené podobě. Tyto zbraně je většinou poměrně jednoduché vyrobit, jelikož materiály pro jejich výrobu se volně vyskytují na trhu. Může se jednat o různé chemické nebo biologické zbraně, které jsou používány k zasažení co největší skupiny osob (Foltin – Řehák 2005: 37-38). Tyto zbraně hromadného ničení se poté mohou stát velmi účinným vydíracím prostředkem k dosažení vlastních cílů, i když by nebyly přímo použity. To plyne zejména z všeobecně vypěstovaného strachu z prostředků hromadného ničení. Mimo to pomůže použití tohoto typu zbraní se teroristovi více

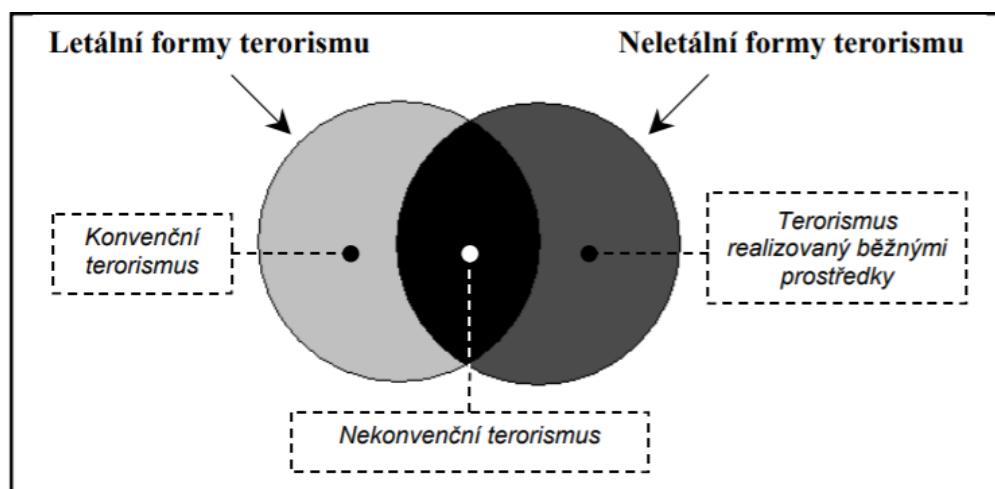
zviditelnit – chemický útok bude vždy více vidět a vnese do společnosti více strachu, než například použití konvenčních metod (Odbor bezpečnostní politiky 2009c). Skvělým příkladem může být zneužití jaderných zbraní nebo materiálu. Jedná se o situaci, ve které se teroristům podaří zmocnit prostředků k jejich výrobě, popř. se jim povede je ukrást nebo provedou úspěšný útok na aktivní jaderný reaktor. A i když šance, že se toto stane, nejsou velké, tak zde hrozba stále existuje. Například Rusko okolo roku 1993 registrovalo přes 150 incidentů ve kterých se organizace nebo jednotlivci snažili ukrást materiál sloužící ke stavbě jaderné bomby nebo zaútočit na jaderné výzkumné zařízení (Ganor 1998).

1.3.2 Neletální terorismus

Za neletální teroristické útoky můžeme považovat zejména ty útoky, které využívají kombinace moderních civilních prostředků a prvků výše zmíněného letálního terorismu. Ovšem i zde se pro snadnější porozumění neletální terorismus dělí na několik podskupin. První podskupinou je terorismus realizovaný běžnými prostředky neboli tzv. unarmed terrorism. Jedná se o oblast, ve které jsou prostředky každodenního života využity novým násilným nebo donucovacím způsobem. Může se například jednat o použití automobilů, lodí, letadel nebo vlaků k ohrožení obyvatel. Zvýšeného účinku je dosaženo např. použitím výbušnin v kufru automobilu. Nejznámějším příkladem neletálního terorismu jsou útoky z 11.září 2001 v USA. Do skupiny unarmed terrorismu bychom také mohli zařadit kyberterorismus a mediální terorismus (Foltin – Řehák 2005: 38-40). Kyberterorismus by se dal popsat jako systematické útočení na kritickou IT infrastrukturu státu, jež je důležitá pro jeho chod a ovlivňuje životy obyvatel. Může se jednat třeba o dopravní, energetické, vládní nebo zdravotnické systémy, jejichž poškození by ovlivnilo životy tisíců obyvatel. Tyto útoky mají za cíl přímo poškodit daný stát nebo naopak vytvořit tlak na jeho politické elity a veřejné mínění (Tafoya 2011). V případě mediálního terorismu se jedná o hromadné zneužívání sdělovacích prostředků vytvářením psychologického tlaku.

Může se jednat o široké spektrum reklamy, televizních pořadů, fotografií nebo novinových článků, které mají podněcovat jednotlivce a cílové skupiny k ohrožování ústavních principů státu (Foltin – Řehák 2005: 38-40).

Druhou podskupinou je stejně jak u letálního terorismu nekonvenční terorismus, který využívá zbraně založené na principu akustiky, optiky nebo elektromagnetického pulzu a jejichž cílem je dočasné vyřazení protivníka z boje bez ohrožení života. Mimo to mají za cíl vyvolání psychického efektu (Foltin – Řehák 2005: 40). Může se například jednat o tzv. *Active Denial System*, což je paprsková zbraň, která umí paralyzovat určitého protivníka na několik stovek metrů daleko. Dále se může jednat o zbraně, jež na dálku ničí elektronické přístroje, blokují telekomunikaci nebo dokáží vyřadit dopravní prostředky z provozu (Alexander 2008).

Obrázek 1: Vztah letální a neletální formy terorismu (Foltin – Řehák 2005: 40)

1.4 Nástroje terorismu

Jednou ze základních charakteristik terorismu je, že teroristické činy nejsou samoúčelné a že vždy obsahují nějaké hlubší poselství. Tyto činy mají za úkol ovlivnit rozhodování cílové skupiny lidí v určité otázce ve prospěch teroristů nebo jimi

podporované strany. Například si chtějí vynutit propuštění některých vězňů nebo aby západní vlády přestaly podporovat určité politické režimy. K tomu terorismus může využívat již zmíněných násilných nebo represivních činů a hlavně strachu (Eichler 2010: 146). Tento strach je leckdy mnohem větší zbraní než násilí samotné, jak už kdysi zmínil Sun Tzu v citátu „zabij jednoho, vyděs tisíc“ (Tzu 2008: 28). Strach je pravděpodobně nejdůležitější nástroj, se kterým teroristé pracují. Pomocí něho mohou jednoduše zničit zažitý systém všeobecného blaha a bezpečí a vyvolat masovou paniku, která bude mít za následek nepředvídatelné reakce ze strany obyvatelstva. Celá tato situace je pro teroristy velmi prospěšná, jelikož pomáhá budovat obraz inkompetence státních institucí a podryvá jejich autoritu v očích jednotlivých občanů (Alexander – Klein 2005).

K tomu, abychom pochopili, jak terorismus vnitřně funguje, je důležité si také zmínit jeho komunikační strukturu. Tato struktura má za cíl dosažení co nejefektivnějšího výsledku a mohli bychom jí rozdělit na čtyři hlavní složky:

- Odesílatele poselství (transmitter)
- Terč úderu (target)
- Poselství (message)
- Reakci zastrášaného (feed-back)

V praxi má terorista (odesílatel poselství) za cíl provést útok vůči určité skupině lidí (terč úderu), která se velmi často nemůže sama efektivně bránit. Tento útok je doplněn například žádostí o změnu stávající zahraniční politiky státu (poselství) na což navazuje následná reakce státních činitelů (reakce zastrášaného), která buď terorismům vyhoví či nikoliv (Eichler 2010: 146).

2. Metodologie práce

Pro naplnění cílů práce jsem využil odborné literatury, novinových článků, reflektujících související události, vládních strategických dokumentů, politických programů, výročních zpráv zpravodajských služeb a informací z webů státních orgánů. Tři základní typy dokumentů, které budu analyzovat jsou programové prohlášení vlád ČR a SR v celkovém rozsahu 724 stránek, strategické dokumenty v rozsahu 472 stránek a veřejné zprávy zpravodajských služeb v rozsahu 119 stránek. U SR se jedná o programové prohlášení z let 1994 (Vláda SR 1994), 1998 (Vláda SR 1998), 2002 (Vláda SR 2002), 2006 (Vláda SR 2006), 2010 (Vláda SR 2010), 2012 (Vláda SR 2012) a 2016 (Vláda SR 2016). V případě ČR se jedná o prohlášení z let 1992 (Vláda ČR 1992), 1996 (Vláda ČR 1996), 1998 (Vláda ČR 1998a) a (Vláda ČR 1998b), 2002 (Vláda ČR 2002), 2004 (Vláda ČR 2004), 2005 (Vláda ČR 2005), 2006 (Vláda ČR 2006), 2007 (Vláda ČR 2007), 2009 (Vláda ČR 2009), 2010 (Vláda ČR 2010) a 2013 (Vláda ČR 2013). V případě strategických dokumentů se u SR jedná o obranné strategie z roku 2005 (Ministerstvo obrany SR 2005) a 2017 (Ministerstvo obrany SR 2017a), vojenskou strategii z roku 2017 (Ministerstvo obrany SR 2017b), NAP z let 2011 (Ministerstvo vnútra SR 2011) a 2017 (Ministerstvo vnútra SR 2011) a bezpečnostní strategii z let 2005 (Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR 2005) a 2017 (Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR 2005). Z hlediska zpráv zpravodajských služeb se jedná o zprávy SIS z roku 2011 (Slovenská informační služba 2012), 2014 (Slovenská informační služba 2015) a 2017 (Slovenská informační služba 2018). U ČR se jedná o obranné strategie z let 1997 (Ministerstvo obrany ČR 1997) a 2017 (Ministerstvo obrany 2017), vojenskou strategii z roku 2004 (Ministerstvo obrany 2004), NAP z let 2002 (Ministerstvo vnitra ČR 2002) a 2007 (Ministerstvo vnitra ČR 2007), protiteroristickou strategii z roku 2013 (Ministerstvo vnitra ČR 2013) a bezpečnostní strategii z let 1999 (Ministerstvo zahraničních věcí ČR 1999), 2003 (Ministerstvo zahraničních věcí 2003) a 2015 (Ministerstvo zahraničních věcí 2015). V případě zpravodajských služeb se jedná o

zprávy BIS z let 1996-1997 (Bezpečnostní informační služba 1998) a 2017 (Bezpečnostní informační služba 2018) a o zprávy VZ z let 2004 (Vojenské zpravodajství 2005) a 2017 (Vojenské zpravodajství 2018). Jako hlavní zdroj pro statistické informace budu využívat *Global Terrorism Database*, což je databáze, která sdružuje informace o teroristických skutcích v období, kterým se v práci zabývám. Tato databáze hodnotí teroristické útoky podle několika desítek kritérií a proměnných jako jsou region útoku, míra násilí, použitá zbraň, úspěšnost nebo časové období. Všechny tyto informace získává z veřejně dostupných zdrojů jako jsou odborné články, novinové archivy, knihy nebo právní dokumenty (Global Terrorism Database 2018i). Jelikož je téma mé práce vyhraněné na určitý region (Česká republika a Slovensko), tak v rozboru pracuji hlavně s českými a slovenskými texty. Zdroje v anglickém jazyce jsou povětšinou informace ze zpravodajských portálů, statistiky teroristických útoků a pasáže z odborné literatury.

3. Potenciální hrozby terorismu pro ČR a SR

3.1 Česká republika

I když Česká republika patří mezi několik málo zemí Evropy, které nezažily klasický teroristický útok a momentální hrozba jeho realizace je nízká, tak v žádném případě není nulová. Pokud bychom hovořili například o islámském radikalismu, tak česká muslimská komunita je oproti Západní či Severní Evropě velmi dobře integrovaná a nepředstavuje závažnější bezpečnostní riziko. Mimo to je v ČR bezpečnostní situace historicky velmi stabilní a ČR vždy stála na okraji zájmu teroristických organizací. I tak ale nesmíme zapomínat na to, že jsou zde určité faktory, které by mohly teroristy k útoku motivovat v budoucnu. ČR je součástí NATO a aktivně vystupuje proti terorismu v mezinárodní sféře. Dále je na území republiky množství židovských objektů, nebo v Praze sídlí Rádio Svobodná Evropa. Všechny tyto faktory by mohli posloužit teroristům jako záminka k realizaci útoku. I

když ČR hrozí víceméně malá hrozba ze strany etablovaných teroristických organizací, tak je zde vyšší hrozba ze strany jednotlivců, tzv. „*lone wolves*“. Zde může být hrozba jak ze strany již zmíněného islámského radikalismu, tak naopak ze strany radikalizovaných islamofobních skupin vůči členům české muslimské komunity. Zejména aktivity těchto islamofobních skupin mohou přispívat k radikalizaci členů muslimské komunity, kteří se budou cítit sociálně vyloučení. Mimo to představují pro ČR problém zahraniční bojovníci vracející se z konfliktních oblastí na Středním východě. Většina těchto bojovníků sice nemíří do ČR, ale do zemí Západní Evropy, nicméně přes naše území tranzitují, což může představovat bezpečnostní riziko samo o sobě (Ministerstvo vnitra České republiky 2016: 11-14).

3.2 Slovenská republika

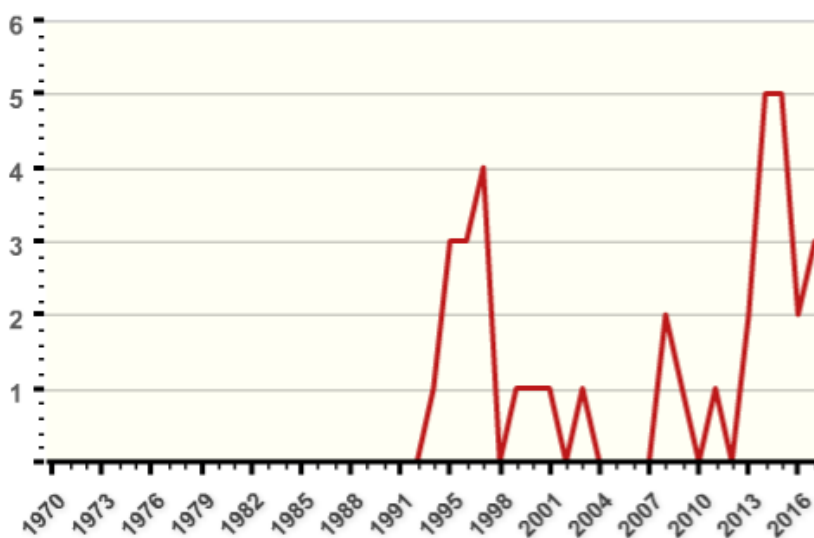
Slovensko patří k jedné ze zemí s minimálním výskytem teroristických aktivit v Evropě. I tak zde ale určitá hrozba a rizika převládají. Tyto hrozby a rizika vykazují mírně vzestupnou tendenci. Za bezpečnostní hrozbu je zejména vnímán problém extrémistických a náboženských ideologií a radikalizace. Slovensko podobně jako ČR nepovažuje za hrozbu pro národní bezpečnost některou z velkých teroristických skupin, ale spíše jednotlivce a lokální buňky, kteří se od těchto skupin mohou inspirovat. Slovensko dále také vnímá jako bezpečnostní riziko návrat zahraničních teroristických bojovníků do Evropy, kteří mohou infiltrovat migrační vlny. Potenciální hrozbu teroristického útoku na Slovensko by mohlo představovat jeho členství v euroatlantických strukturách a podíl na boji proti terorismu na Středním východě (Ministerstvo zahraničních věcí a evropských záležitostí Slovenskej republiky 2017: 3-11). Další hrozbou pro bezpečnost Slovenska mohou být aktivity islamofobních jedinců. Jako příklad bychom mohli uvést případ z roku 2017 kdy jedna Slovenka nazvala muslimy parazity, a poté před slovenskou vlajkou roztrhala a zapálila korán (Duchoslav 2017).

4. Teroristické útoky a akty s teroristickým podtextem mezi lety 1993-2017

4.1 Česká republika

Česká republika doposud nezažila žádný teroristický útok ve formě, v jaké je můžeme znát ze Západní Evropy. I tak se ale na území republiky odehrálo několik činů s jeho podtextem. Jak tvrdí České Ministerstvo vnitra „[v] ČR nedošlo ke klasickému teroristickému útoku s vazbou na široké mezinárodní seskupení. Ani nebyla dosud zaznamenána klasická teroristická akce, kdy násilí je prostředkem k dosažení určitého cíle a kladou se podmínky. Uskutečnilo se však určité množství trestných činů se znaky terorismu“ (Ministerstvo vnitra České republiky 2019b). Těchto činů se mezi lety 1993-2017 událo na území ČR celkem 32. Z nich 8 bylo zaměřeno proti vládě, 7 proti soukromým podnikům, 7 proti jednotlivcům a jejich majetku, 4 proti policii, 3 proti prostředkům hromadné dopravy, 1 proti náboženským institucím a u zbytku je motiv neznámý. Mimo to se proti občanům ČR uskutečnily 4 útoky v zahraničí. Jmenovitě v Libanonu, Gruzii, Pákistánu a Kosovu. Pokud bychom měli tyto činy s teroristickým podtextem rozdělit podle let, tak nejaktivnější byly roky 2015 a 2014, ve kterých se jich stalo v každém 5, následované rokem 1997 se čtyřmi skutky. Oproti tomu nejméně aktivní byly roky 2012, 2010, 2007, 2006, 2005, 2004, 2002, 1998 a 1993, ve kterých se čin s teroristickým podtextem neudál žádný. V letech 2011, 2009, 2003, 2001, 2000, 1999 a 1994 se uskutečnil pouze 1 realizovaný čin proti českému obyvatelstvu. Z tohoto přehledu můžeme mezi lety 1997 až 2014 vyvodit určitý sestupný trend. V těchto aktech bylo z největší míry použito výbušnin, a to celkem ve 13 případech. Následováno použitím hořlavin v 8, střelných zbraní v 5 a shodně chladných zbraní a chemikálií ve třech případech. Všechny tyto útoky byly až na výjimky vykonány spolu nesouvisejícími jedinci a skupinami (Global Terrorism Database 2018a). Z těchto útoků by se jich několik dalo považovat za útoky vážnějšího charakteru. Jedná se například o pokus otrávit českého ministra vnitra pomocí poštovních obálek s jedem z listopadu 2014 (Global Terrorism Database 2018b). Nebo o útok sebevražedného atentátníka z roku 2013 v Českých Velenicích,

jež odpálil před místním vlakovým nádražím na svém těle připevněnou výbušninu (Global Terrorism Database 2018c). Pokud bychom mluvili o útocích v zahraničí na české občany, tak bychom mohli zmínit únos dvou českých turistek v roce 2013 při jejich cestě po Pákistánu. Za jejich propuštění bylo následně požadováno propuštění jistého Affia Siddiquie z amerického vězení. Obě Češky byly bez zranění propuštěny v březnu 2015 (Global Terrorism Database 2018d). Za zmínku by dále ještě stál únos pěti českých novinářů v Libanonu roku 2015 poblíž města Kefraya. Roku 2016 byli všichni ve zdraví propuštěni (Global Terrorism Database 2018e).

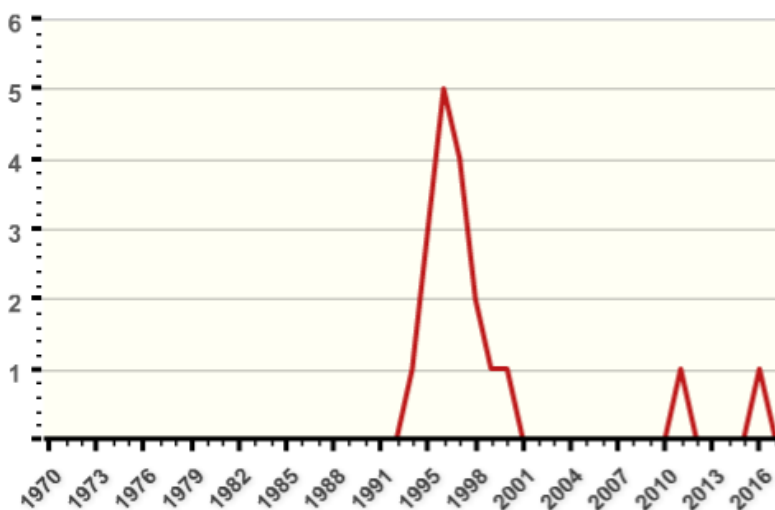
Obrázek 2: Počty aktů s teroristickým podtextem realizovaných na území Česka a proti Českým občanům v zahraničí (Global Terrorism Database 2018a)

4.2 Slovenská republika

Slovensko je doposud z pohledu teroristů vnímáno spíše jako tranzitní země než jako cíl teroristického útoku. Určité hrozby útoku se na Slovensku vyskytují, ale riziko se spíše týká slovenských občanů v zahraničí. Slovensko dosud nezažilo klasický nábožensky motivovaný teroristický útok, a i jeho realizace v blízké budoucnosti je nepravděpodobná (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky 2015). I

tak se ale ve stanoveném časovém úseku událo na Slovensku několik činů s teroristickým podtextem. Celkem se jich proti občanům země na jejím území mezi lety 1993-2017 odehrálo 18. Z nich 4 byly namířeny proti vládě, 4 proti jednotlivcům a jejich majetku, 3 proti soukromým podnikům a 2 proti médiím. A dále po jednom proti policii, prostředku hromadné dopravy a neziskové organizaci. U zbytku byl motiv neznámý. Mimo to se odehrál jeden útok v zahraničí, při kterém byly zraněni slovenští občané. A to v roce 2013, když vybuchla výbušnina na ruském letišti Domodědovo. Činů se nejvíce odehrálo v roce 1996 a 1997 po pěti, respektive čtyř. V letech 1993, 2001-2010 a 2017 se neudál žádný. A v letech 1994, 1999, 2000, 2011 a 2016 pouze po jednom. Z čehož si můžeme povšimnout sestupné tendence od začátku 21. století. Z těchto útoků bylo při celkem 14 z nich použito určitého druhu výbušnin. U dvou byla jako hlavní zbraň použita hořlavina a u zbytku s jednalo o střelné a chladné zbraně (Global Terrorism Database 2018f). V červenci roku 2000 hodil neznámý pachatel zápalnou lahev do budovy lékárny v Bratislavě čímž zranil čtyři lidi (Global Terrorism Database 2018g). V květnu 1998 byl taktéž v Bratislavě zabit podnikatel Edo Dinic, když pod jeho autem vybuchla nastražená bomba (Global Terrorism Database 2018h).

Obrázek 3: Počty aktů s teroristickým podtextem realizovaných na území Slovenska a proti Slovenským občanům v zahraničí (Global Terrorism Database 2018f)

4.3 Země Evropské unie

Pro potřeby této kapitoly budu pracovat s údaji ze všech 28 členských států Evropské Unie k datu 27.1.2019. Využívat k tomu budu data ze všech zemí od roku 2004, tzn. roku, ve kterém ČR a SR vstoupily do EU. Pro zjednodušení nebudu brát v potaz, kdy se každý ze současných 28 členských států do EU připojil a jestli už byl v daném roce součástí unie, či nikoliv.

Mezi lety 2004-2017 se na území tehdejších a budoucích členů Evropské unie odehrálo přesně 2511 teroristických útoků a činů s teroristickým podtextem. K valné většině z nich byly v použity výbušniny nebo hořlavé látky a byly převážně mířeny proti jednotlivcům. Oproti Česku a Slovensku bychom v zemích EU mohli pozorovat několik odlišností a trendů. První z nich je celkový počet incidentů. Z obrázků u předchozích kapitol můžeme vidět, že počet incidentů za stejné období v ČR je 13 a na Slovensku pouze 2. Kdybychom zprůměrovali celkový počet incidentů ve všech zemích dle jednotlivého státu, tak nám vychází v průměru 89,7 incidentu na zemi za dané období. Můžeme pozorovat, jak jsou obě sledované republiky hluboce pod unijním průměrem. V ČR a SR se odehrálo pouze 0,6 % z celkového počtu všech incidentů (Global Terrorism Database 2018ch).

Obrázek 4: Počty aktů s teroristickým podtextem realizovaných na území tehdejších a budoucích členů Evropské Unie (Global Terrorism Database 2018ch)

Další trend, který bychom mohli pozorovat, je postupné zvyšování počtu incidentů v průběhu let. V ČR a SR jsme mohli vidět poměrně kolísavou a nekonzistentní situaci rok od roku, zatímco v průměru ve všech zemích EU počty incidentů s občasnými výkyvy konzistentně narůstají (Global Terrorism Database 2018ch). Mimo to se v některých zemích EU, oproti ČR a SR, udály i klasické teroristické útoky. Za příklad takového útoku můžeme považovat teroristický útok v Paříži z března roku 2015, kdy zaútočili převážně belgičtí a francouzští sympatizanti ISIL proti civilistům na několika místech ve městě, zejména v koncertní hale Bataclan. Při útoku použili kombinace střelných zbraní, výbušnin a sebevražedných útoků. Díky tomu se jim povedařilo zabít přes 130 lidí. Motivací útoku bylo zastrašit koalici bojující proti ISIL na Středním východě (Cruickshank 2017).

5. Postoje vlád a politických subjektů k hrozbě terorismu

V této kapitole bych se chtěl zaměřit na to, jak hrozbu terorismu a podružná témata, která s ním mohou souviset (bezpečnost, migrace, ochrana národní identity,

kultury a náboženství atd...) vnímaly vlády ČR a SR a politické strany v návaznosti na zjištění výskytu teroristických incidentů v ČR a SR. V případě vlád obou zemí pracuji se všemi jejich programovými prohlášeními od roku 1993. V Česku se jedná celkem o 13 různých vlád a na Slovensku se jedná o 9 vlád, přičemž je v případě Slovenska z oficiálních zdrojů k dispozici pouze 7 programových prohlášení, a to od roku 1994. V případě politických stran jsem se zaměřil na jednu stranu na okraji politického spektra z každé země, která v daném časovém období dosáhla nejvyšších volebních preferencí a která aktivně propagovala téma boje proti terorismu. V Česku se jedná o SPD Tomia Okamury a na Slovensku o ĽSNS Mariána Kotleby. V jejich případě jsem pracoval s politickými programy jejich stran a informacemi z jejich webových stránek a tiskových prohlášení. Ve všech těchto materiálech, ať už se jedná o politické strany nebo vlády, jsem se zaměřil na výskyt výrazů s kořenem slova „teror“. V případě stran ještě na slova migrace, islám, náboženství nebo muslim, která mi mohou pomoci vysvětlit jejich politickou strategii. Obě strany mohou být označeny za značně populistické, protože si z terorismu a bezpečnosti udělaly velké téma, kterým lákají voliče. Což je zejména zajímavé, když se podíváme na statistiky z předchozích kapitol, ve kterých ČR a SR figuruje pouze v 0,6 % teroristických incidentů ze všech zemí EU. Tyto výrazy jsem hledal v jejich volebních programech pro poslední volby do parlamentu, které se udály v roce 2017 v Česku a v roce 2016 na Slovensku.

5.1 Česká republika

5.1.1 Vlády mezi lety 1993-2017

V České republice se od roku 1993 do roku 2017 vystříдалo celkem 13 různých vlád a každá z nich vnímala problematiku terorismu ve svých programových prohlášeních trochu odlišně. A leckdy tato prohlášení reflektovala bezpečnostní situaci u nás a ve světě. U prvních čtyř vlád od roku 1993 do roku 2002 se výraz

terorismus vyskytl v prohlášení pouze jednou, a to v prohlášení vlády Miloše Zemana z roku 1998. V souvislosti s tím, že vláda plánuje využívat zpravodajský aparát k boji proti terorismu (Vláda ČR 1998b: 22). Toto bychom mohli vysvětlit tím, že roky 1995 a 1996 byly z hlediska realizovaných incidentů s teroristickým podtextem třetí a druhý nejaktivnější, jak bylo zmíněno v kapitole o útocích na území ČR (Global Terrorism Database 2018a). Od programového prohlášení Špidlovy vlády z roku 2002 se pojem terorismus v programových prohlášeních vlád ČR už vždy vyskytuje. Konkrétně u Špidlovy vlády se vyskytuje v největším počtu, celkem devětkrát, což bychom ve světovém měřítku mohli vysvětlit útoky 11.zář 2001. Jeho vláda se zavazuje bojovat proti mezinárodnímu terorismu doma i v zahraničí a účastnit se protiteroristických akcí. Mimo se chce více zapojit do protiteroristických struktur NATO a zřídit specializované pracoviště na území ČR. A také chce modifikovat systém boje proti financování terorismu a šíření zbraní hromadného ničení (Vláda ČR 2002: 2-28). V programovém prohlášení následujících dvou vlád premiérů Grosse a Paroubka se pojem terorismus vyskytl pětkrát, respektive sedmkrát. Tyto vysoké počty bychom mohli přisoudit stále trvajícím obavám z teroristických útoků po útocích 11. září 2001 a od roku 2002 české účasti na alianční misi v Afghánistánu. Česká účast se navíc v roce 2004 zintenzivnila vysláním speciálních bojových jednotek z Prostějova (ČTK 2011). Grossova vláda zmiňuje důležitost mezinárodní spolupráce, zejména s EU, USA a Kanadou v boji proti mezinárodnímu terorismu a také důležitost zapojení ČR do mezinárodních humanitárních akcí. Mimo to chce reformovat Armádu ČR, aby byla schopná efektivněji reagovat na teroristické hrozby (Vláda ČR 2004: 21-24). Vláda Jiřího Paroubka nasadila podobnou rétoriku. Zmiňuje ale také reformu integrovaného bezpečnostního systému, který má být připraven na hrozby terorismu reagovat. A také nepřímo spojuje problematiku terorismu s ilegální migrací. Dále se chce soustředit na odstraňování mezinárodního napětí a kořenů terorismu skrz členství v mezinárodních organizacích, jmenovitě v OSN (Vláda ČR 2005: 2-29). Mezi lety 2006-2014 měla ČR celkem 5 různých vlád, které braly hrozbu terorismu víceméně vlažně. To bychom mohli přisoudit relativně klidnému období na

domácí scéně, jelikož se u nás v celém období odehrály pouze 4 incidenty s teroristickým podtextem (Global Terrorism Database 2018a). I tak Vlády ČR hrozbu ze strany terorismu stále registrovaly. Například druhá vláda Miroslava Topolánka, jež nastoupila roku 2007, zmínila důležitost zajištění bezpečnosti občanů a ochranu kritické infrastruktury vůči hrozbě terorismu nebo klíčovou roli boje proti šíření zbraní hromadného ničení a jaderných technologií (Vláda ČR 2007: 12-18). Zlom nastal s nástupem vlády Bohuslava Sobotky v roce 2014, která už hrozbu terorismu v programovém prohlášení zmínila celkem šestkrát. Což si můžeme vysvětlit tím, že rok 2014 (a následně rok 2015) zažil největší počet teroristických incidentů v historii ČR, jichž se v každém z obou zmíněných roků událo pět (Global Terrorism Database 2018a). Zmiňuje hlavně důležitost spolupráce s EU, NATO a OSN v boji proti terorismu, a nově také kyberterorismu. Dále důležitost rozvoje armády a bezpečnostního sboru, nebo změnu proplácení přesčasů v případě teroristické hrozby pro členy IZS (Vláda ČR 2014: 4-32). To, že Sobotkova vláda brala hrozbu terorismu velmi vážně, je také možné potvrdit vyhlášením prvního stupně ohrožení terorismem⁷ v březnu roku 2016, který ministr vnitra Milan Chovanec vyhlásil v návaznosti na teroristické útoky v Bruselu (Nováková 2016).

Vláda	Rok nástupu	Počet výrazů „Teror...“
Václava Klause – první	1992	0
Václava Klause – druhá	1996	0
Josefa Tošovského	1998	0
Miloše Zemana	1998	1
Vladimíra Špidly	2002	9
Stanislava Grosse	2004	5

⁷ Česká republika používá škálu od 0 (nejnižší) do 3 (nejvyšší) pro míru ohrožení národní bezpečnosti terorismem (Nováková 2016).

Jiřího Paroubka	2005	7
Miroslava Topolánka – první	2006	1
Miroslava Topolánka – druhá	2007	2
Jana Fischera	2009	1
Petra Nečase	2010	1
Jiřího Rusnoka	2013	2
Bohuslava Sobotky	2016	6

Tabulka 1: Počty výskytů výrazů s kořenem slova „teror“ v programových prohlášeních českých vlád mezi lety 1993-2017 (Úřad vlády České republiky 2019).

5.1.2 Svoboda a přímá demokracie

SPD je politické hnutí, jež vzniklo roku 2015 odštěpením od hnutí Úsvit přímé demokracie, které mělo víceméně podobný program jako SPD. Hlavní postavou obou hnutí je, respektive byl, Tomio Okamura. SPD v posledních parlamentních volbách v roce 2017 získalo 22 mandátů a sdílí společně s Piráty třetí a čtvrté místo (Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky 2019). SPD je hnutí, které reprezentuje extrémistické názory a témata, jež se objevily ve společnosti a náležitě jich využívá. V poli bezpečnosti se zabývá bezpečnostními riziky, která spojuje zejména s tématy jako migrace nebo náboženství (převážně s islámem). Díky profesionální práci s těmito tématy se SPD vyprofilovalo jako dominantní pravicové hnutí, které vyřadilo většinu konkurentů a jež bychom mohli zařadit na okraj politického spektra (Odbor bezpečnostní politiky 2018). Z hlediska boje proti terorismu je toto hnutí velmi zajímavé, jelikož se mu efektivně povedlo spojit témata terorismu, islámu a migrace do jednoho, což může reflektovat nadpis části politického programu ze stránek SPD „Ne islámu, ne teroristům.“ (Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura 2019). Podle SPD existuje zásadní souvislost mezi přijímáním

migrantů (zejména muslimského vyznání), multikulturalismem a výskytem terorismu v České republice a ve světě. Aby byla zajištěna bezpečnost země a občanů, tak by ČR měla odmítat imigranty a trestat propagaci muslimské víry, popř. ji i rovnou zakázat, protože islám dle SPD aktivně podporuje terorismus a představuje bezpečnostní riziko (Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura 2019a). Jako další příklad spojování těchto tří témat do jednoho může posloužit věta z petice SPD proti přijímání imigrantů „V souvislosti s nelegální imigrací, terorismem a odmítáním muslimů přijímat naše hodnoty života“ (Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura 2019b).

Co je na SPD zajímavé je jeho volební potenciál, který u stran na okraji politického spektra většinou není vysoký. SPD v posledních parlamentních volbách získalo 10,64 %, což ve výsledku činí více než 530 tisíc hlasů (Volby 2017). To bych přisoudil zejména jejich velmi efektivnímu zpracování (a podle jejich potřeb i upravení) tématu bezpečnosti, které následně využili jako svou hlavní politickou strategii se kterou vyvolali strach u některých voličů, kteří jim následně dali svůj hlas, jelikož SPD slíbilo, že to „vyřeší“. To vše v prostředí ČR, jedné z nejbezpečnějších zemí EU (dle statistiky z předchozí kapitoly). Míru tohoto použití strachu ve své volební kampani nám může přiblížit následující tabulka s počty jednotlivých výrazů z jejich programu.

Strana	Rok voleb	Výraz č.1	Výraz č.2	Výraz č.3	Výraz č.4	Výraz č.5
SPD	2017	Muslim	Islám	Teror...	Náboženství	Migrant
	Počet výskytů	1	10	2	3	5

Tabulka 2: Počty výskytů určených výrazů v politickém programu SPD (Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura 2019a)

5.2 Slovenská republika

5.2.1 Vlády mezi lety 1993-2017

Na Slovensku se mezi lety 1993-2017 vystřídal celkem 9 vlád, ze kterých je k dispozici 7 programových prohlášení. Je možné mezi nimi pozorovat poměrně velké rozdíly z hlediska, jak přistupují k terorismu. Nejvíce se o terorismu vyjadřovala Ficova třetí vláda v roce 2016, která pojem terorismus zanesla do programového prohlášení celkem třináctkrát. Následována druhou Dzurindovou vládou s deseti a první Ficovou s osmi výskyty. Pojem potřeby boje proti terorismu se vyskytuje hned v prvním prohlášení Mečiarovy vlády v roce 1994. Jeho vláda zmiňuje, že se musí zamezit „duchovnímu“ terorismu (Vláda SR 1995: 59). Dzurindova první vláda v roce 1998 deklaruje připravenost Slovenska podílet se na řešení globálních krizí a problémů, jako jsou organizovaný zločin a mezinárodní terorismus. Toho by chtělo dosáhnout účastí na mírových operacích v zahraničí a rozvojovou pomocí pro méně rozvinuté státy (Vláda SR 1998: 41). Co je na těchto dvou vládách zajímavé, je to, že jejich prohlášení ve srovnání s Českem prakticky vůbec nereflektovala počty teroristických incidentů. Těch se mezi lety 1993-2017 na Slovensku událo celkem 17 a nejvíce právě v letech 1996 a 1997, když se jich stalo pět, respektive čtyři (Global Terrorism Database 2018f). Změna přichází s druhou Dzurindovou vládou v roce 2002, která se o potřebě boje proti terorismu vyjádřila v prohlášení celkem desetkrát. To bychom mohli dát za vinu teroristickým útokům z 11. září 2001. Jeho vláda aktivně vystupuje proti terorismu a zmiňuje nutnost přebudování slovenského systému civilní obrany nebo nutnost posílení integrovaného záchranného systému, zejména policejních složek. Dále považuje za důležité větší spolupráci v NATO, která má terorismu čelit a účast na zahraničních mírových misích. Mimo to si dala za cíl získat mezi lety 2006-2007 místo v Radě bezpečnosti OSN, kde by jedna z hlavních agend Slovenska byl boj proti mezinárodnímu terorismu (Vláda SR 2002: 36-43). Ficova vláda z roku 2006 bere hrozbu neméně vážně a v jejím prohlášení se pojem terorismus vyskytuje celkem osmkrát. Fico chce vytvořit systém pro

každoroční hodnocení státních orgánů a jejich reakční dobu na teroristický útok. Dále se chce zaměřit na přijetí opatření, jež pomohou předvídat teroristické útoky a zlepšení koordinace a výměny informací mezi zpravodajskými službami. V rámci Rady bezpečnosti OSN se chce soustředit na řešení problémů a hrozeb spojených s terorismem (Vláda SR 2006: 48-55). Další dvě vlády premiérů Radičové a Fica s nástupem v letech 2010 a 2012 se k terorismu vyjadřují méně, s pěti a dvěma výskyty pojmu terorismus v jejich prohlášeních. Z nich se od ostatních vlád odlišuje prohlášení Radičové, která mimo klasický důraz na mezinárodní spolupráci a podporu bezpečnostních složek zmiňuje vybudování analyticko-koordinačního centra. To by mělo koordinovat aktivity jednotlivých prvků státní správy při boji proti terorismu a organizovanému zločinu (Vláda SR 2010: 45-52). Největší počet zmínek o terorismu má ale programové prohlášení Ficovy třetí vlády, která nastupuje v roce 2016 a celkem se o terorismu zmínila třináctkrát. Tento fakt reflektuje spíše mezinárodní situaci než tu na Slovensku, jelikož se tam v roce 2016 udál pouze jediný teroristický incident (Global Terrorism Database 2018f). Ale spíše situaci mezinárodní a teroristickým útokům v Paříži a Bruselu v letech 2015 a 2016, díky nimž byl dokonce v roce 2017 na Slovensku, které používá podobný systém výstrahy jako ČR, vyhlášen 2. stupeň teroristického ohrožení (Konzervativny denník Postoj 2017). Ficova třetí vláda spojuje problém mezinárodního terorismu s migrační krizí a chce se zabývat jejím řešením. Dále dává důraz na prevenci konfliktů, zejména pomocí mírových misí a zapojování se do protiteroristických struktur Evropské unie. A také nově zmiňuje důraz boje proti financování terorismu a osobám, co se na tomto financování podílejí. V prohlášení říká, že teroristům a takovýmto osobám začne na Slovensku zmrazovat jejich finanční aktiva (Vláda SR 2016: 4-68).

Vláda	Rok nástupu	Počet výrazů „Teror...“
Vladimíra Mečiara – první	1992	Není k dispozici
Jozefa Moravčíka	1994	Není k dispozici
Vladimíra Mečiara – druhá	1994	1
Mikuláše Dzurindy – první	1998	1
Mikuláše Dzurindy – druhá	2002	10
Robert Fico – první	2006	8
Ivety Radičové	2010	5
Robert Fico – druhá	2012	2
Robert Fico – třetí (později Petera Pellegriniho)	2016	13

Tabulka 3: Počty výskytů výrazů s kořenem slova „teror“ v programových prohlášeních slovenských vlád mezi lety 1993-2017 (Úrad vlády Slovenskej republiky 2019).

5.2.2 Ľudová strana Naše Slovensko

ĽSNS je strana založená roku 2009 a vedená Marianem Kotlebou. Strana o sobě tvrdí, že je založena na národních, křesťanských a sociálních principech a také, že představuje alternativu „zločineckému“ demokratickému systému. V historickém kontextu je strana inspirována odkazem Andreje Hlinky nebo Jozefa Tisa. Je podobně jako česká SPD proti členství v NATO a EU a proti podpoře islámu a migrace (Kotleba – Ľudová strana Naše Slovensko 2019), přestože strana ve svém politickém programu z roku 2016 ani na webových stránkách explicitně nezmiňuje propojení terorismu s migrací a náboženstvím. Je z obou zdrojů možné vysledovat určité tendence, jež k tomu směřují. Ve svém programu definuje jako bezpečnostní riziko „hordy“ muslimských imigrantů, kteří podle nich ohrožují základní slovenské a

evropské hodnoty a kulturu. Z toho by se dalo odvodit, že vinu za vznik terorismu a prostředí pro něj výhodné dávají zejména multikulturalismu (Kotleba – Ľudová strana Naše Slovensko 2016).

ĽSNS nastoupila do boje o voličské hlasy podobným stylem jako SPD, snaží se vyvolávat mezi občany strach a zároveň nabízí svoje řešení na míru. Ve volbách do poslanecké sněmovny v roce 2016 získala strana 8,04 % a 14 mandátů v Národní radě SR. Celkem jí dalo straně hlas přes 209 tisíc voličů (SME 2016). Jelikož je dle statistiky Slovensko, podobně jako ČR, jedna z nejbezpečnějších zemí EU, tak se dá povaha volebního programu ĽSNS vyložit jako účelná politická strategie k získání hlasů. Čím se strana ve volební rétorice liší od SPD nám může napovědět následující tabulka obsahující určité výrazy z jejich programu pro volby do Národní rady v roce 2016.

Strana	Rok voleb	Výraz č.1	Výraz č.2	Výraz č.3	Výraz č.4	Výraz č.5
ĽSNS	2016	Muslim	Islám	Teror...	Náboženství	Migrant
	Počet výskytů	2	0	3	3	11

Tabulka 4: Počty výskytů určených výrazů v politickém programu ĽSNS (Kotleba – Ľudová strana Naše Slovensko 2016).

Kdybychom celou tuto kapitolu měli zhodnotit, tak bych za velmi zajímavé označil (ne)prolínání priorit stran, jež byly součástí vládních koalic v obou zemích a dvou zmíněných stran na okraji politického spektra. Jak v Českém, tak ve Slovenském případě obě tyto strany stavěly hlavní body svého programu boje proti terorismu na migraci a náboženství. Zatímco jednotlivé vlády se více zaměřovaly na mezinárodní spolupráci, reformu IZS, spolupráci v NATO a EU a boj proti nelegálnímu financování teroristů. Zajímavostí je, že i když se ĽSNS i SPD snaží vyvolat mezi

voliči určitý strach, tak každá ze stran na to jde trochu jiným způsobem. Podle statistiky jednotlivých výrazů si můžeme povšimnout, že SPD se zaměřuje trochu více na otázku náboženství, konkrétně islámu. Zatímco LSNS se více soustředí na otázku migrace.

6. Strategické dokumenty ČR a SR pro boj s terorismem

V této kapitole bych se chtěl soustředit na rozbor strategických dokumentů a výročních zpráv zpravodajských služeb ČR a Slovenska. Česká republika má těchto dokumentů nejvíce, jedná se o cca pět desítek samostatných dokumentů, z nichž první byla obranná kniha, vytvořená v roce 1989 s přesahem do roku 2009. Mimo výročních zpráv zpravodajských služeb se jedná o bezpečnostní, obranné, vojenské nebo protiteroristické strategie a národní akční plány boje proti terorismu (NAP). Většina těchto dokumentů se začala objevovat po přelomu tisíciletí, i když zde jsou i nějaké vydané v letech 1997 a 1999. V případě ČR chci pracovat s materiály Bezpečnostní informační služby (BIS) a Vojenského zpravodajství (VZ). V případě Slovenska je strategických dokumentů z let 1993-2017 k dispozici o poznání méně. Mimo to se mi nepodařilo dohledat žádné dokumenty z doby před rokem 2005 a tři dokumenty z roku 2017 jsou ve fázi návrhu, tudíž dosud nedošlo k jejich schválení slovenským parlamentem. Celkem se jedná o sedm dokumentů podobného typu jako v ČR, tzn. o bezpečnostní, obranné a vojenské strategie či NAP. Zároveň jsem pracoval i s výročními zprávami Slovenské informační služby (SIS). Při hodnocení všech typů dokumentů jsem se zaměřil na jejich hodnotový obsah a bezpečnostní prvky, které se v souvislosti s terorismem v daném časovém rámci mohly vyvíjet.

Pro přehlednější práci s textem jsem si stanovil u následujících kapitol pět podkapitol pro ČR a SR, do kterých jsem jednotlivé dokumenty rozdělil. U obou zemí jsem sledoval následující kategorie – bezpečnostní strategie, obranné a vojenské strategie, protiteroristické strategie a NAP, výroční zprávy zpravodajských služeb a

souhrn vývoje. V každé této kategorii jsem se zaměřil na podrobnější rozbor 2-4 dokumentů, od nejstaršího po nejnovější.

6.1 Strategické dokumenty České republiky

6.1.1 Bezpečnostní strategie

Česká republika měla v období 1993-2017 celkem pět různých bezpečnostních strategií, a to v letech 1999, 2001, 2003, 2011 a 2015. První bezpečnostní strategie z roku 1999 nastavuje obecný koncept, kterého se již další strategie drží. Je zmíněna nutnost boje státu proti vnějším vlivům a nestátním aktérům, jež se vymykají kontrole a kde byl terorismus explicitně zmíněn jako velká bezpečnostní hrozba. Jako největší problém v této strategii je vnímána neexistence definovaného nepřítele, tudíž mohou bezpečnostní rizika přicházet odkudkoliv, zejména od již zmíněných nestátních subjektů. Jako hlavní pilíře své bezpečnosti považuje ČR aktivní účast v bezpečnostních strukturách NATO, EU a OBSE, jak naznačuje i programové prohlášení vlády Vladimíra Špidly z roku 2002 (Ministerstvo zahraničních věcí ČR 1999: 3-14). Bezpečnostní strategie z roku 2003 začíná zmiňovat jako hrozbu i nekontrolované náboženské praktiky, které mohou vytvářet podhoubí pro šíření terorismu. Dále akcentuje potřebu kontroly šíření zbraní hromadného ničení, jež by mohly při jejich zneužití snadno ohrozit Českou republiku. Jako důležitý aspekt bezpečnosti vnímá i výkonnost českého hospodářství. Strategie také zmiňuje hrozbu ze strany globálního terorismu a zavazuje ČR k podílu na jeho potírání, i když proklamuje, že teroristický útok proti Česku je nepravděpodobný. Akcentuje také důležitost reformy zpravodajských služeb, které mají hrozbám ze strany terorismu čelit (Ministerstvo zahraničních věcí ČR 2003: 5-18). Nejaktuálnější bezpečnostní strategie z roku 2015 se výrazně zaměřuje na individuální občanskou participaci při řešení bezpečnostních dilemat. Tvrdí, že i když je za bezpečnost a ochranu jedince zodpovědná vláda, tak občanská angažovanost a spolupráce je vitální při řešení

bezpečnostních krizí, jež mohou být mimo jiné způsobeny i terorismem. Zmiňuje také specifický přístup ČR, která se má více zaměřovat na předcházení konfliktům a na preventivní diplomacii, než na řešení bezpečnostních dilemat pomocí síly. Oproti strategii z roku 2003 naopak tvrdí, že hrozba terorismu je vysoká, zejména od jednotlivců, tzv. „*lone wolves*“. Mimo to se strategie zasazuje o aktivní roli Česka při potírání financování terorismu (Ministerstvo zahraničních věcí ČR 2015: 6-15).

6.1.2 Obranné a vojenské strategie

Obranné a vojenské strategie se více než na celou společnost soustřeďují na činnost ozbrojených složek a institucí kritických pro chod státu. ČR měla od roku 1993 celkem 7 těchto strategií, vydaných v letech 1997, 1999, 2002, 2004, 2008, 2012 a 2017. První obranná strategie z roku 1997 problematiku terorismu vůbec nezmiňuje, což bychom si mohli spojit s vládami, které vládly v daném období, protože žádná z nich, jak bylo řečeno v minulé kapitole, nezmínila terorismus ve svém programovém prohlášení až do roku 1998. Strategie z tohoto roku se primárně zabývá rolí občana, soukromých podniků a státních institucí při obraně státu a také režimy při ohrožení národní bezpečnosti, jež může vláda a parlament za určitých podmínek vyhlásit (Ministerstvo obrany ČR 1997: 3-10). Vojenská strategie z roku 2004 terorismus již explicitně zmiňuje, zejména akcentuje zvyšující se aktuálnost teroristických hrozeb a zásadní roli ozbrojených složek při jeho potírání. V návaznosti na tyto hrozby strategie zdůrazňuje, že je ve strategických zájmech ČR podílet se na mezinárodním úsilí, které má za cíl na tyto hrozby efektivně odpovídat. Kromě to se v ní ozbrojené složky zavazují k ochraně civilního obyvatelstva, které se nemůže adekvátně bránit (Ministerstvo obrany ČR 2004: 6-9). V poslední obranné strategii z roku 2017 už je přímo uvedeno, že se bezpečnostní situace od předchozích let výrazně zhoršila. Nejen kvůli mocenským ambicím Ruska, ale zejména kvůli nestátním aktérům a teroristickým skupinám, jmenovitě Islámskému státu. Na tyto hrozby je třeba ze strany ČR a organizací, ve kterých je ČR členem, reagovat.

Dokument hodnotí pravděpodobnost vojenského napadení ČR jako nízkou a zaměřuje se spíše na hrozbu terorismu. Tato obranná strategie víceméně spojuje všechny věci zmíněné v předchozích dokumentech, ale navíc se ještě zmiňuje o problému radikalizace a ilegální migrace, které vnímá jako velké bezpečnostní riziko. Což, jak už bylo zmíněno, jsou podobná témata, s nimiž šlo hnutí SPD ve stejném roce do parlamentních voleb a získalo nevídanou podporu veřejnosti (Ministerstvo obrany ČR 2017: 6-15).

6.1.3 Protiteroristické strategie

Celkem je od roku 1993 z veřejných zdrojů k dispozici 8 protiteroristických dokumentů. Jedná se o Národní akční plán boje proti terorismu (NAP) z let 2002, 2003, 2004, 2005, 2007 a 2016-2018 (tzv. protiteroristický balíček), který ale bohužel má velkou část neveřejnou. Tento plán se v letech 2010 a 2013 přetransformoval na Strategii ČR pro boj proti terorismu. Tyto plány a strategie obsahují nezbytné informace a postupy pro zvýšení připravenosti ČR k reakci na teroristické útoky. První NAP byl vytvořen roku 2002, což se dá chápat i jako odpověď na útoky 11. září 2001 a na prioritu, kterou tématu dala Špidlova vláda nastupující stejného roku. Tyto útoky nastavují směr celého akčního plánu, který navazuje na prohlášení a rezoluce OSN, NATO a EU, ovšem na národní úrovni. První NAP definuje orgány státu klíčové pro boj proti terorismu. Jsou to Policie ČR, Armáda ČR, Vláda ČR, Bezpečnostní rada státu, Zpravodajské služby nebo Ústřední krizový štáb. Mimo to obsahuje tabulku jednotlivých úkonů důležitých pro zvýšení bezpečnosti státu a jeho obyvatel s časovým obdobím pro jejich splnění a prvkem státní správy, který je za ně zodpovědný (Ministerstvo vnitra České republiky 2002: 7-36). Poslední vydaný NAP je z roku 2007. Oproti roku 2002 už v něm není explicitně zmíněna nějaká světová hrozba, jako v roce 2002 a úkoly nejsou jednotlivým aktérům zadány podle tabulky. Akční plán se po krátkém teoretickém úvodu místo toho dělí na čtyři oblasti, které dále rozpracovávají dané problematiky a stanovuje, kdo je za jejich řešení v jakém

časovém horizontu odpovědný. Jedná se o oblast zlepšení spolupráce mezi subjekty zapojenými do boje proti terorismu, oblast ochrany obyvatelstva, kritické infrastruktury a životního prostředí, oblast prevence vzniku uzavřených přistěhovaleckých komunit a jejich radikalizace a oblast zahraničně-politického směřování ČR v boji proti terorismu. Každá z těchto oblastí vždy obsahuje úvod do problematiky a poté předkládá jednotlivé návrhy, jejichž průběh a plnění podléhají určitým faktorům, jako jsou indikátory splnění, kontrolní termíny, finanční náročnost nebo odpovědné orgány (Ministerstvo vnitra České republiky 2007: 6-27). Tento NAP se později transformoval do Strategie ČR pro boj proti terorismu, která poprvé vyšla v roce 2010 a její nejaktuálnější verze je z roku 2013. Její poslední verze se už více zaměřuje na předcházení terorismu než na řešení jeho následků. Strategie obsahuje všechny čtyři oblasti z předcházejícího typu dokumentu, jímž byl NAP z roku 2007. Navíc přidává oblast pátou, a to oblast legislativních a mezinárodně-smluvních otázek. Tato oblast se zabývá plněním závazků ČR v mezinárodních protiteroristických instrumentech, kterých je členem. Strategie už sama osobě neúkoluje různé prvky státní správy, ale zabývá se spíše jejich teoretickou pozicí v systému boje proti terorismu. Mimo to hodnotí úspěšnost proti němu použitých nástrojů a předkládá návrhy pro zlepšení. Ať už se jedná o fungování IZS, zpravodajských služeb, vzdělávacího systému, zdravotnictví nebo ochranu civilního letectví (Ministerstvo vnitra České republiky 2013: 3-28).

6.1.4 Zprávy zpravodajských služeb

Česká republika má celkem 3 zpravodajské služby. Dvě civilní – Bezpečnostní informační službu (BIS) a Úřad pro zahraniční styky a informace (ÚZSI) a jednu vojenskou – Vojenské zpravodajství (VZ). Z těchto tří institucí pouze dvě vydávají veřejné výroční zprávy, a to BIS a VZ. Celkem jsou na jejich stránkách k dispozici zprávy z let 1996-2017 v případě BIS a z let 2004-2017 v případě VZ. U těchto zpráv se vždy zaměřím na tu, jež byla od dané zpravodajské služby vydána jako první a na

tu, která byla vydána jako poslední. Tato analýza bude nejjednodušší způsob přiblížení jejich celkového vývoje.

První veřejně dostupná výroční zpráva od BIS je zpráva pro roky 1996 a 1997. Zajímavé je, že BIS už v těchto letech hodnotí jako největší hrozbu terorismu islámský fundamentalismus, přestože žádná z českých vlád v tomto období terorismus jako hrozbu ve svém prohlášení nezvýraznila. To udělala poprvé až vláda Miloše Zemana v roce 1998. Mimo to, obrazné spojení terorismu s islámským fundamentalismem nastalo až v programovém prohlášení Špidlovy vlády z roku 2002. BIS ve své zprávě dále tvrdí, že v ČR zatím nedošlo ke klasickému teroristickému útoku, ale i tak se zde vyskytují určité násilné a podvratné aktivity, což koresponduje s kapitolou o výskytu teroristických aktivit v ČR. Dále BIS vnímá jako hrozbu fakt, že teroristé mohou využívat ČR jako tranzitní prostředí a technické zázemí, čemuž je nutno předejít. BIS celkově hodnotí situaci v ČR z hlediska boje proti terorismu jako vysoce nepřehlednou, jelikož každý z prvků státní správy se na něm svým způsobem podílí. Tuto situaci bych dal za příčinu tomu, že v letech 1996 a 1997 měla Česká republika k dispozici naprosté minimum strategických dokumentů, které tyto situace upravují. První z nich se začínají objevovat kolem roku 1999 (Bezpečnostní informační služba 1998). Zpráva z roku 2017 v mnohém navazuje na zprávu první. Stále není ze strany BIS zaznamenána přímá hrozba teroristického útoku na ČR, i když tu určité riziko existuje. Jako problém BIS vnímá špatnou integraci lidí arabského původu a zahraniční bojovníky, kteří opustili území ČR a přidali se do bojů na Středním východě. Dále oproti předchozí zprávě BIS rozvinula problém ilegální migrace a napojení určitých migrantů na teroristické organizace. Celkově se tato zpráva z hlediska terorismu soustředí více na hrozby plynoucí z mezinárodního prostředí, oproti první zprávě, která se soustředila spíše na hrozby národního charakteru (Bezpečnostní informační služba 2018: 6-13).

Vojenské zpravodajství, které se více zaobírá hrozbami terorismu vojenského charakteru, např. proti vojákům AČR na zahraničních misích nebo proti strategickým

prvkům obranné infrastruktury má první veřejnou zprávu z roku 2004. Tato zpráva se terorismu dotýká jen okrajově, na cca půl stránce, a zaměřuje se spíše na ostatní bezpečnostní hrozby v jednotlivých regionech. Co se týče přímo terorismu, tak zmiňuje velmi málo konkrétních informací a převážně se soustředí na ty obecné. Například na to, že VZ se ve spolupráci se zahraničními zpravodajskými službami podílelo na eliminaci určitých hrozeb mezinárodního terorismu. Mimo to popisuje aktivní účast na ochraně českých vojáků, působících v zahraničí a zmiňuje konkrétní případ, kdy VZ pomohlo zachránit skupinu českých novinářů v Iráku. VZ tvrdí, že v roce 2004 poskytlo bezpečnostně-politickým orgánům ČR celkem 54 informací souvisejících s hrozbou terorismu (Vojenské zpravodajství 2005: 4-16). Zpráva z roku 2017 pozoruje oproti roku 2004 znatelný nárůst aktivit teroristických organizací na Středním východě, jmenovitě ISIL a Al-Káidy. Tyto organizace byly nově také aktivní v rámci kyberprostoru a fyzicky na území Evropy. Zpráva však připouští, že tyto aktivity mají ve srovnání s předchozími lety snižující se tendenci. Souběžně s bezpečnostními, obrannými a protiteroristickými strategiemi ČR a BIS tvrdí, že ČR momentálně není v přímém ohrožení teroristickým útokem (Vojenské zpravodajství 2018: 5-17).

6.1.5 Souhrn vývoje strategických dokumentů ČR

České prostředí je pokryto poměrně velkým množstvím strategických bezpečnostních dokumentů, které se leckdy prolínají. Toto množství je vysvětleno tím, že každý z výše zmíněných dokumentů je v dikci jiného státního orgánu. Jde o Ministerstvo vnitra, obrany, zahraničních věcí nebo jednotlivé zpravodajské služby. Tyto dokumenty v naprosté většině případů reflektují současnou bezpečnostní a politickou situaci v ČR a ve světě, což si můžeme odvodit z obsahu jednotlivých dokumentů, roku vydání, počtu teroristických incidentů v letech blízkých jejich vydání atd... Můžeme si povšimnout několika zajímavých trendů v průběhu let, například rok od roku častější zmínky o činnostech nestátních aktérů, kyberterorismu,

migraci nebo náboženském fundamentalismu. Jsou to vlastně úplně nové kategorie oproti těm, které byly zmíněny výše v kapitole o typologii terorismu z publikace Miroslava Mareše (2005).

6.2 Strategické dokumenty Slovenské republiky

6.2.1 Bezpečnostní strategie

Slovensko má z období 1993-2017 na rozdíl od ČR pouze dvě bezpečnostní strategie, a to z let 2005 a 2017, přičemž druhá zmíněná je pouze ve formě návrhu, který ještě není schválený Národní radou SR. Strategie z roku 2005 podobně jako první česká z roku 1999 nastavuje a vytváří obecný bezpečnostní koncept, jelikož SR do té doby žádnými ucelenějšími bezpečnostními strategiemi nedisponovala. Jedná se o základní strategický dokument, který upravuje a odráží vývoj slovenského bezpečnostního prostředí. To, že byla vytvořena první bezpečnostní (a ostatní níže zmíněné) strategie zrovna roku 2005, bychom mohli přisoudit premiéru Mikoláši Dzurindovi, který se v roce 2002 vyjádřil ve vládním programovém prohlášení o terorismu celkem desetkrát. Předchozí vlády tento problém prakticky neřešily, jak výše popisuje tabulka č.3. Bezpečnostní strategie se dělí na tři okruhy – bezpečnostní zájmy SR, bezpečnostní prostředí SR a bezpečnostní politika SR. Problematika terorismu je zmíněna zejména v okruzích o bezpečnostním prostředí a politice. Jako největší hrozba je vnímáno zneužití zbraní hromadného ničení teroristy, které by pak mohly být obráceny proti Slovensku. Mimo to zmiňuje potřebu zamezení financování terorismu, důležitost ochrany kritické infrastruktury, přípravu na ochranu proti bioterorismu nebo prioritu spolupráce s mezinárodními politicko-bezpečnostními organizacemi jako NATO nebo EU (Ministerstvo zahraničních věcí a evropských záležitostí SR 2005: 5-15). Návrh strategie pro rok 2017 akcentuje velmi podobné názory jako strategie první. Opět se dělí na tři okruhy, které mají krom prvního, který se přejmenoval na „Hodnoty a bezpečnostní zájmy SR“ stejné názvy. Stejně jako

v roce 2005 zmiňuje zbraně hromadného ničení, bezpečnostní riziko, které představují rozpadlé státy nebo určité nestabilní regiony. Oproti předchozí strategii se zde ale vyskytuje pár novinek. Jedná se o bezpečnostní riziko, jež v souvislosti s terorismem vytváří aktuální migrační krize a návrat teroristických bojovníků z válečných zón zpět do Evropy, což odráží i množství spáchaných teroristických útoků v euroatlantickém prostoru v letech předcházejících roku 2017. Dále se zabývá i ideologickou složkou terorismu, jelikož naznačuje, že je zde určitá hrozba indoktrinace jedinců, kteří budou následně na Slovensku motivováni ke spáchání teroristického útoku. Strategie také proklamuje solidární přístup, díky kterému má Slovensko v plánu pomáhat jedincům a zemím, zasaženým teroristickými útoky. Návrh této strategie působí oproti první strategii více komplexně a zaměřuje se na nová témata, která se roku 2005 vůbec neřešila (Ministerstvo zahraničních věcí a evropských záležitostí SR 2017: 6-23).

6.2.2 Obranné a vojenské strategie

Slovensko má celkem dvě obranné strategie z let 2005 a 2017 a jednu vojenskou strategii, též z roku 2017. Obě strategie z roku 2017 jsou ale stále ve formě návrhu a nebyly schváleny parlamentem SR. Všechny tyto strategie se aktivně doplňují s výše popsanou bezpečnostní strategií. Má je v dikci slovenské Ministerstvo obrany. Zaměřují se zejména na slovenské ozbrojené síly (OS SR), kritickou infrastrukturu a slovenskou úlohu v NATO, EU, OBSE a OSN. Obranná strategie z roku 2005, stejně jako bezpečnostní strategie ze stejného roku nastavuje jakýsi první směr, kterým se má SR ubírat. Strategie řeší ohrožení Slovenska jak konvenčními prostředky, tak i těmi nekonvenčními jako je terorismus. Strategie tvrdí, že proti hrozbě terorismu je potřeba bojovat zejména vytvářením efektivní obranné politiky. Jedná se o aktivní boj proti proliferaci zbraní hromadného ničení, zodpovědnou mezinárodní spolupráci (např. plnění rozpočtových závazků v NATO), reformu a rozvoj ozbrojených sil a IZS nebo o preventivní diplomacii (Ministerstvo obrany SR 2005: 3-11). Návrh z roku 2017 přejímá již zmíněná témata z první strategie – plnění

mezinárodních závazků, reformu armády nebo předcházení konfliktům. Mimo to ale obsahuje pár pohledů, které odrážejí dobu vydání. Jedná se o důležitost výstavby infrastruktury na obranu proti kyberterorismu a dezinformačním aktivitám. Zajímavé je, že kromě kybernetických aktivit terorismus oproti první strategii prakticky nezmiňuje (Ministerstvo obrany SR 2017a: 4-16). Slovensko mimo to disponuje návrhem jedné vojenské strategie ze stejného roku. Tato strategie navazuje na bezpečnostní a obranné strategie a soustředí se na strategickou adaptaci obrany státu s důrazem na OS SR. Vojenská strategie tvrdí ohledně terorismu prakticky to samé, co návrhy bezpečnostní a obranné strategie z roku 2017. Zdůrazňuje důležitost boje proti zneužití zbraní hromadného ničení, význam mezinárodní euroatlantické spolupráce či důležitost připravenosti k ochraně infrastruktury, kritické pro chod státu. Jediné, co dle mého názoru naznačuje nového, je zmínka o zapojení slovenských speciálních sil do protiteroristických operací v rámci NATO (Ministerstvo obrany SR 2017b: 4-14).

6.2.3 Protiteroristické strategie

Slovensko oproti Česku nedisponuje dokumenty s názvem Protiteroristická strategie, ale pouze pěti NAP pro roky 2005, 2006, 2007, 2011 a 2015. V případě let 2006 a 2007 se jedná o revize prvního plánu s oficiálním názvem NAP REV1 a NAP REV2. Bohužel žádný z těchto prvních tří plánů není z oficiálních zdrojů dostupný. Z tohoto důvodu se zaměřím jen na poslední dva z let 2011 a 2015. Tyto plány se, stejně jako u České republiky, zaměřují na jednotlivá bezpečnostní témata a protiteroristická opatření a delegují úkoly jednotlivým prvkům státní správy. Plán z roku 2011 se dělí na analytické vyhodnocení současné situace, vyhodnocení předchozích plánů a tabulku konkrétních úloh pro jednotlivé státní orgány. Zároveň navazuje na protiteroristické strategie NATO a akční plány EU. V analytické části vyvozuje plán několik závěrů. Zmiňuje, že vysoce medializovaný islámský terorismus s cílem zabít co největší počet obětí je na vzestupu. V souvislosti s tím varuje před

navracejícími se bojovníky, kteří se cvičili na Středním východě, do Evropy. Stále ale hodnotí Slovensko jako relativně bezpečnou zemi s nízkou hrozbou teroristického útoku. Mimo to plán nezaznamenal žádnou aktivitu teroristických skupin nebo jednotlivců, směřující k přípravě takového útoku. I tak ale slovenské Ministerstvo vnitra vypracovalo seznam úkolů pro následující roky, které mají tuto hrozbu ještě více snížit. Jedná se například o vzdělávání bezpečnostních pracovníků a členů IZS, monitorování vzdělávacího systému, legislativní změny na zamezení ilegálního obchodu se zbraněmi nebo o monitorování slovenské duchovní scény. Jako zajímavých bych označil bod pro Ministerstva obrany, vnitra, zahraničních věcí a SIS, který jim dává za úkol vytvoření jednotné stupnice na určování teroristické hrozby na národní úrovni. Tento systém byl dokončen roku 2012 a vyhlášen například roku 2017 v návaznosti na teroristické útoky v Evropě (Ministerstvo vnútra SR 2011: 3-23). Na tento NAP aktivně navazuje plán z roku 2015 v dle Ficovy vlády. Analytická část plánu se dělí na světové krizové regiony a na situaci na Slovensku. Jako hrozbu vnímá organizaci ISIL a její dosavadní počínání v Sýrii a Iráku, společně s realizovanými teroristickými útoky ve zbytku světa. Mimo to registruje několik dalších organizací jako Al-Káida v Asii nebo Al-Shabab v Africe. Hlavní hrozbu ze strany těchto organizací představují již i u ČR několikrát zmínění *lone wolves*, kteří mají za cíl realizovat útoky nejen po Evropě. Z těchto útoků v poslední době zmiňuje například Toulouse v roce 2012, Londýn v roce 2013, útok na redakci Charlie Hebdo v Paříži v roce 2015 nebo Kodaň v témže roce. NAP vidí jako největší výzvu pro Slovensko a Evropu vytvoření mechanismu pro zabránění návratu bojovníků ze Středního východu zpět do Evropy. Plán z roku 2015, podobně jako ten z roku 2011, nastavuje nové úkoly pro orgány státní správy na snižování všech těchto hrozeb a dává si mimo jiné za cíl boj proti financování terorismu a radikalizaci jedinců ve vzdělávacích institucích. Většina konkrétních úkolů kopíruje ty z prvního plánu. Z těch nových se například jedná o vypracování postupu na zmrazování finančních aktiv teroristů, reorganizaci pyrotechnických pracovišť nebo o vytvoření podrobné dokumentace o

lidech, kteří z území SR vycestovali do válečných zón a účastnili se ozbrojeného konfliktu (Ministerstvo vnútra SR 2015: 3-15).

6.2.4 Zprávy zpravodajských služeb

Slovensko disponuje jednou vojenskou a jednou civilní zpravodajskou službou – Vojenským spravodajstvom (VS) a Slovenskou informační službou (SIS). Z těchto dvou služeb jen SIS vydává výroční zprávy o činnosti, které jsou veřejně k dispozici za roky 2011-2017. Pro vytvoření ucelenějšího obrázku bezpečnostní situace se zaměřím na zprávy z let 2011, 2014 a 2017.

První veřejně dostupná zpráva se objevuje ve stejném roce jako NAP, v roce 2011. Dělí se na několik oblastí, pro potřeby této kapitoly se zaměřím zejména na bezpečnostní a zahraničně-politickou. Zpráva SIS podobně jako NAP tvrdí, že v roce 2011 nebylo zaznamenáno přímé teroristické ohrožení a že bezpečnostní situace v SR je stabilizovaná. Oproti tomu v evropském prostředí rozeznává nový rizikový trend tzv. „individuálního džihádu“, tedy indoktrinace jedinců pomocí náboženské propagandy na internetu. Mimo to také tvrdí, že počet teroristických útoků bude v budoucnu pravidelně narůstat, což i potvrzuje statistika teroristických činů ze zemí EU v předešlé kapitole, kdy počet incidentů v roce 2017 o několik stovek převyšuje počty z roku 2011. Zpráva také tvrdí, že nebezpečí nehrozí jen ze strany nábožensky motivovaných jedinců, ale například i od frustrovaných osob neztotožněných s principy demokratické společnosti. Dále SIS vyjadřuje znepokojení nad událostmi Arabského jara na Středním východě, které vyvolávají migrační vlnu směrem do Evropy. Tato vlna by mohla představovat zásadní bezpečnostní riziko jak pro SR, tak pro EU (Slovenská informační služba 2012). Zpráva z roku 2014 stále tvrdí, že Slovensko není vnímáno jako cíl jakéhokoliv útoku v blízké budoucnosti. Jako potenciální hrozba byla vnímána možnost útoku na členy slovenské delegace mířící na zimní olympijské a paralympijské hry do ruské Soči, které se SIS snažila co nejvíce

minimalizovat. Mimo to SIS zaznamenala nárůst aktivit ISIL a jeho rostoucí popularitu v muslimských komunitách, což souvisí z již zmíněným návratem bojovníků ze Středního východu, vzhledem k tomu, že tyto komunity jim mohou poskytovat zázemí. Z hlediska migrace zpráva zaznamenala její znatelný nárůst, zejména co se týče migrantů z Ukrajiny, kteří často vstupovali na území Slovenska ilegálně, popř. porušili vízový režim. Migranty z jiných zemí SR prakticky neregistrovala, což je zajímavé ve srovnání se zahraničně-politickou situací z předchozí zprávy, která tvrdí, že Arabské jaro začíná vyvolávat migrační vlnu. Z toho je možné usoudit, že se migranti ze Středního východu Slovensku vyhýbají (Slovenská informační služba 2015). Poslední zpráva z roku 2017 hodnotí bezpečnostní situaci opět jako stabilní bez velkých hrozeb, přestože jejich potenciál má mírně vzestupnou tendenci. Za největší hrozbu je považována organizace ISIL, které se v posledních letech povedlo provést několik teroristických útoků po Evropě. Islámský stát výraznou měrou přispěl k radikalizaci konvertitů a muslimů druhé a třetí generace, žijících v Evropě. Zpráva tvrdí, že nebezpečí tkví hlavně v šíření radikálních myšlenek po internetu, čemuž chce v co největší míře zamezit (Bezpečnostní informační služba 2018).

6.2.5 Souhrn vývoje strategických dokumentů SR

Stejně jako v případě ČR je na Slovensku řada různých druhů dokumentů, vzhledem k tomu, že má každý z nich na starosti jiné ministerstvo. Domnívám se, že se Slovensko do jisté míry v jejich tvorbě u Česka inspirovalo, jelikož forma je prakticky totožná – bezpečnostní strategie v dikci Ministerstva zahraničí, obranná a vojenská v dikci Ministerstva obrany a NAP v dikci Ministerstva vnitra. Jediný rozdíl je, že na Slovensku začaly být tyto dokumenty vydávány o poznání později. Krom zpráv o činnosti SIS je poměrně složité vypozařovat v těchto dokumentech jakýkoliv trend, jelikož jich je velmi málo a většina z nich je navíc pouze ve formě návrhu.

7. Komparace ČR a SR

Vývoj protiteroristických politik, bezpečnostní situace, postoje politických stran a vývoj strategických dokumentů a postojů vlád probíhal v obou zemích s občasnými odlišnostmi velmi podobně. To lze přisoudit stavu, že ČR a SR se nachází v podobné geografické lokaci, mají podobnou politickou kulturu a historické zkušenosti (přece jenom jsme ještě nedávno byli jedna země) i mnoho podobností ve fungování státních institucí. V této práci jsem došel u srovnání ČR a SR k několika dílčím závěrům, které bych rád zmínil. Ani v jedné zemi se v období 1997-2017 neudál žádný klasický teroristický útok, ale i tak je zde stále vnímáno malé riziko ohrožení terorismem. Toto riziko vyvolává zejména členství a podíl na mezinárodních operacích v rámci NATO a provokace ze strany nacionalistických jedinců. V případě ČR také sídlo Rádia Svobodná Evropa a množství židovských objektů. Obě země disponují umírněnými muslimskými komunitami a spíše vnímají riziko útoku ze zahraničí, zejména od jednotlivců, tzv. *lone wolves*. Za bezpečnější, pokud bychom hodnotili počet realizovaných teroristických incidentů, vychází z obou zemí SR. Na Slovensku se událo pouze 18 incidentů, oproti Česku s 32 incidenty. Tyto incidenty jsou v obou zemích velmi podobné, nejvíce jich bylo vždy spácháno proti vládě a pomocí výbušnin. V SR se jedná o 4 proti vládě, tzn. 22,2 % a 14 pomocí výbušnin, tzn. 77,8 % a v ČR se jedná o 8 proti vládě, tzn. 25 % a 13 pomocí výbušnin, tzn. 40,6 % z celkového počtu. Z toho můžeme vysledovat, že ač byl počet incidentů v SR menší, tak zde byla procentuálně mnohonásobně větší šance bombového útoku. I tak jsou tyto dvě země se zbytkem EU v rámci let 2004-2017 naprosto nesrovnatelné. ČR i SR za tyto roky dohromady vykazují jen za 0,6 % ze všech 2511 incidentů. Průměr na každou zemi vychází na cca 89,7 útoku, přičemž v SR i ČR se jich událo dohromady 14. Mimo to jen 2 tyto incidenty byly realizovány na Slovensku a 12 v Česku, tzn. slovenský podíl činí jen 0,1 %, zatímco český je 0,5 %. Obě země vykazují většinovou shodu i v případě programových prohlášení vlád a stran na okraji spektra. Jak v ČR, tak v SR vlády většinou nepřisuzují ve svých prohlášeních

terorismu velkou váhu do roku 2002, což bylo pravděpodobně ovlivněno událostmi 11.zářím z roku 2001. Čísla se u obou zemí lehce liší. Zatímco obě dávají terorismu prioritu okolo roku 2002, tak v případě Slovenska tato priorita s výjimkou roku 2012 prakticky neustále roste. V případě Česka tato priorita přetrvává pouze v letech 2004 a 2005 a poté upadá a opět nastupuje až v roce 2016. Slovensko také vede v nejvyšším počtu zmínek o terorismu, jichž bylo 13, zatímco v případě Česka jich nejvíce bylo pouze 9. Jinak obě země proklamovaly velmi podobné priority v oblasti posílení mezinárodní spolupráce, ochrany kritické infrastruktury nebo reformě IZS. Rozdíl je pouze ve skutečnosti, že Slovensko k těmto aktivitám využilo svůj mandát v Radě bezpečnosti OSN v letech 2006-2007 a ještě aktivně zmínilo potřebu zmrazování financí teroristům. Rovněž situace v případě působení okrajových stran vykazuje veliké podobnosti. Obě strany se drží kolem 10 % hranice voličské podpory (v posledních parlamentních volbách získalo SPD 10,64 % a ĽSNS 8,04 %), cílí převážně na protestní a nespokojené voliče a v poli bezpečnosti pracují zejména s tématy jako jsou migrace, terorismus, národní identita nebo omezení činností, popř. vystoupení z NATO a EU. Otázka vystoupení z EU je problematika, na kterou mají vlády obou států naprosto odlišný názor. V případě porovnání politických stran a hnutí se česká SPD zaměřuje více na problematiku islámského fundamentalismu a slovenská ĽSNS na oblast migrace a nacionalismu. Obě strany jsou silně protiimigrační a umně využívají situace v Evropě (např. migrační krize) k získání podpory na domácí půdě tím, že migraci spojují s terorismem a ohrožením národní bezpečnosti.

Vývoj strategických dokumentů vykazuje u obou zemí určité podobnosti, mimo zájem o podobná témata se jedná i o formát. Domnívám se, že se Slovensko u ČR v jejich přípravě leckdy inspirovalo, jelikož ČR disponuje jejich mnohem větším počtem a první vydaný dokument pochází z roku 1999, zatímco na Slovensku je první vydán až roku 2005. Tuto moji domněnku potvrzuje i fakt, že všechny dokumenty, se

kterými pracuji, se v případě obou zemí jmenují stejně a vydávají je i stejné instituce, nebo jejich národní ekvivalenty.

U strategických dokumentů je obtížnější je mezi sebou porovnávat, jelikož nebyly vydávány systematicky, jako v případě programových prohlášení jednotlivých vlád. Mimo to ČR, pokud bychom nepočítali zpravodajské zprávy, jich má celkem mezi lety 1993-2017 o 10 více. I tak z nich ale jdou vyzorovat společné rysy. Obě země dávají důraz na zodpovědnou participaci v NATO, EU, OSN a OBSE, vnímají určitou hrozbu terorismu proti sobě (zejména ze strany *lone wolves*), která ale je malá, nebo definují samy sebe jako teritorium na okraji zájmu teroristů, které jim slouží spíše jako tranzitní prostředí. Liší se v tom, že ČR dává větší důraz na preventivní diplomacii, vnímá jako větší hrozbu radikalizaci a migraci a jako první zmiňuje problém, který představuje islámský fundamentalismus. SR se více zaměřuje na zneužití zbraní hromadného ničení, nebezpečí plynoucí z pohybu v kyberprostoru nebo boj proti financování terorismu. V případě zpravodajských služeb disponuje ČR jejich větším počtem, a i mnohem větším počtem veřejných výročních zpráv, kterých je v případě ČR k dispozici 34 a v případě SR pouze 7. Z čehož můžeme usoudit, že české zpravodajské služby jsou více transparentní. Rozvědky obou zemí se shodují, že ohrožení terorismem je minimální a že obě země figurují pouze jako tranzitní prostředí. V čem se obě země liší, je to, že SIS oproti českým zpravodajským službám klade větší důraz na nutnost ochrany kyberprostoru a zmiňuje indoktrinaci radikálními ideologiemi některých slovenských občanů na internetu.

Závěr

V této práci se mi podařilo zodpovědět všechny výzkumné otázky, které jsem si stanovil na začátku.

Výsledek první otázky „Jaká je obecná definice terorismu, jeho motivace, formy a nástroje?“ je takový, že žádná všeobjímající definice terorismu neexistuje, ale je jich nespočet, vždy záleží na pohledu daného aktéra. Terorismus má také nespočet různých motivací, od ideologie, náboženství až po například etnicitu. Mimo to se také dá dělit na letální či neletální, podle množství použitého násilí a na národní, mezinárodní či globální, podle cílové skupiny.

V druhé otázce „Jaké nebezpečí z hlediska terorismu může ČR a SR hrozit?“ jsem došel k závěru, že ne moc velké. Ani jedna ze sledovaných zemí dosud nezažila klasický teroristický útok a obě dvě stojí na pokraji zájmu teroristů. Teroristé je využívají spíše jako tranzitní prostředí a technické zázemí, a ne jako potenciální cíl útoku.

Ve třetí otázce „Vývoj protiteroristických bezpečnostních strategií v ČR a SR mezi lety 1993-2017 s ohledem na národní a mezinárodní dění“ jsem dospěl k závěru, že tyto strategie jsou úzce navázány na politickou a bezpečnostní scénu a události v obou zemích a v zahraničí. Trend, který jsem vypožoroval, je určitě zvyšování a snižování akcentace hrozby teroristického útoku v jednotlivých letech v návaznosti na proběhlé události. Tyto události se pak promítají ve znění jednotlivých strategických dokumentů v příslušných letech. Například ČR i SR zvýšily zmínky o terorismu ve svých dokumentech po každém větším teroristickém útoku, ať už se jednalo o útok na USA v roce 2001 nebo útoky v Bruselu z roku 2015.

Ve čtvrté otázce „Jak subjekty státní správy ČR a SR a politické strany ovlivňovaly tvorbu protiteroristických strategií a politik?“ jsem dospěl k závěru, že státní správy obou zemí vždy vytvořily ucelený systém z jednotlivých institucí, které na tvorbě těchto strategií a politik úzce spolupracovaly. Zmínil bych zejména

zpravodajské služby, které ve svých zprávách vždy přednesou určitou hrozbu, na kterou se poté vlády snaží reagovat ve svých strategiích a programových prohlášeních. Zmíněné politické strany v sledovaných problematikách angažují zejména nabídkou řešení skrz své politické programy. Zde je ale bohužel mnohem těžší odhadnout, jestli jsou některé z jejich návrhů ve výsledku do daných politik zakomponovány. Zejména kvůli tomu, že politické programy, ze kterých jsem čerpal, byly velmi obecného rázu.

V poslední, páté otázce „Komparace vývoje protiteroristických politik v ČR oproti vývoji v SR, a jestli je v ní možno pozorovat nějaký trend“ jsem zjistil, že vždy, když ČR vydala nějaký dokument, tak se jím Slovensko velmi pravděpodobně inspirovalo při tvorbě svých dokumentů. Jejich dokumenty měly velmi podobný koncept a rétoriku, přičemž ty české byly vydávány dříve.

V práci jsem došel k závěrům, že ČR i SR jsou, zejména v porovnání se zbytkem EU, velmi bezpečné země pouze minimálně ohrožené terorismem. I když existují nějaké minimální zájmy, které by teroristé v obou zemích mohli mít, tak jsou ČR i SR spíše využívány jen jako jejich tranzitní prostředí a technické zázemí. Politická kultura je v obou zemích v poli boje proti terorismu prakticky shodná a vlády a politické strany zastávají velmi podobné názory, i když můžeme pozorovat malé odlišnosti v jejich rétorice. Podobné politické postoje obou zemí jsou logické, jelikož jsme byli skoro století součástí jedné federace a politická kultura nemohla dosáhnout od doby od rozpadu Československa v roce 1992 do roku 2017 velkých odlišností. Krom rétoriky vlád a stran se takřka shoduje i samotný vývoj protiteroristických politik, které jsem skrz programové prohlášení a strategické dokumenty rozebíral v páté a šesté kapitole. Pokud bych měl hodnotit země jednotlivě, tak v případě bezpečnosti vychází Slovensko dle počtu incidentů o něco lépe než Česká republika, a to i přes to, že obě země jsou vysoce pod unijním průměrem teroristických incidentů. ČR oproti Slovensku deklaruje mnohem větší připravenost na hrozbu teroristického útoku, což můžeme usoudit z množství a pravidelnosti se kterou jsou vydávány národní strategické dokumenty. Tuto

připravenost bohužel není možné doplnit závěry od zpravodajských služeb, které ve svých veřejných zprávách poskytují jen informace, které nejsou zásadního charakteru a nemohou ohrozit národní bezpečnost. Podrobnější zprávy a závěry zpravodajských služeb jsou tajné a nejsou veřejnosti k dispozici.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Alexander, A. David – Klein Susan (2005). The psychological aspects of terrorism: from denial to hyperbole. *US National Library of Medicine*. (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1299349/>, 12.2.2019).

Alexander, B. John (2008). Combating Terrorism with Non-Lethal Weapons. *Combating Terrorism Centre at West Point*. (<https://ctc.usma.edu/combating-terrorism-with-non-lethal-weapons/>, 12.2.2019).

Cruickshank, Paul (2017). The inside story of Paris and Brussels attacks. *CNN*. 30.10.2017 (<https://edition.cnn.com/2016/03/30/europe/inside-paris-brussels-terror-attacks/index.html>, 29.1.2019).

ČTK (2011). Do války v Afghánistánu zasáhlo již 7000 tisíc českých vojáků. *Hospodářské noviny*. 5.10.2011 (<https://domaci.ihned.cz/c1-53110390-do-valky-v-afghanistanu-jiz-zasahlo-pres-7000-ceskych-vojaku>, 16.2.2019).

Duchoslav, Petr (2017). Mladá Slovenka roztrhala, pomohla a spálila Korán. Bezpečnostní experti: Slovensku mohou hrozit teroristické útoky. *Security magazin*. 12.2.2017 (<https://www.securitymagazin.cz/security/video-mlada-slovenska-roztrhala-pomocila-a-spalila-koran-jsou-to-pro-me-paraziti-rekla-zena-o-muslimech-1404054965.html>, 23.1.2019).

Dearden, Lizzie (2017). Isis calls on supporters to wage 'all-out war' on West during Ramadan with new terror attacks. *Independent*. 26.5.2017 (<https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/isis-ramadan-2017-all-out-war-west-new-terror-attacks-manchester-suicide-bombing-islamic-state-a7758121.html>, 11.2.2019).

Echo24 (2018). Takhle měl vypadat radar v Brdech. USA projekt zastavily. 8.7.2018 (<https://www.echo24.cz/a/Spu8M/takhle-mel-vypadat-radar-v-brdech-usa-projekt-zastavily>, 14.1.2019).

- Eichler, Jan (2010). *Terorismus a války v době globalizace* (Praha: Karolinum).
- FBI (2019). Weather Underground Bombings. (<https://www.fbi.gov/history/famous-cases/weather-underground-bombings>, 11.2.2019).
- Foltin, Pavel – Řehák, David (2005). Důvody realizace a formy terorismu. *Obrana a strategie*, s. 33-41.
- Ganor, Boaz (1998). Non-Conventional Terrorism: Chemical, Nuclear and Biological. *International Institute for Counter-Terrorism*. 25.4.1998 (<https://www.ict.org.il/Article/452/Non-Conventional%20Terrorism%20Chemical,%20Nuclear,%20and%20Biological#gsc.tab=0>, 12.2.2019).
- Hoffman, Bruce (1998). Old Madness, New Methods: Revival of Religious Terrorism Begs for Broader U.S. Policy. *Rand Corporation*. (<https://www.rand.org/pubs/periodicals/rand-review/issues/rr-winter98-9/methods.html>, 11.2.2019).
- Volby (2017). Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS). (<https://volby.cz/pls/ps2017nss/ps2?xjazyk=CZ>, 6.3.2019).
- Konzervativny denník Postoj (2017). Ministr vnútra vyhlásil 2. stupeň teroristického ohrozenia. (<https://www.postoj.sk/12127/minister-vnutra-vyhlasil-2-stupen-teroristickeho-ohrozenia>, 18.2.2019).
- Kotleba – Ľudová strana Naše Slovensko (2019). O nás. (<http://www.naseslovensko.net/o-nas/>, 18.2.2019).
- Lister, Tim – Sanchez, Ray – Bixler, Mark – O'Key, Sean – Hogenmiller, Michael – Tawfeeq, Mohammed (2018). ISIS goes global: 143 attacks in 29 countries have killed 2,043. *CNN*. 12.2.2018 (<https://edition.cnn.com/2015/12/17/world/mapping-isis-attacks-around-the-world/index.html>, 4.1.2019).

- Mareš, Miroslav (2005). *Terorismus v ČR* (Brno: Centrum strategických studií).
- Ministerstvo vnitra České republiky (2019a). Definice terorismu. (<https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/definice-terorismu.aspx>, 14.1.2019).
- Ministerstvo vnitra České republiky (2019b). Terorismus a jeho projevy v někdejším Československu a dnešní České republice. (<https://www.mvcr.cz/clanek/terorismus-a-jeho-projevy-v-nekdejsim-ceskoslovensku-a-dnesni-ceske-republice.aspx>, 25.1.2019).
- Moyar, Mark (2016). Typologies Of Terrorism. *Hoover Institution*. 1.2.2016 (<https://www.hoover.org/research/typologies-terrorism>, 11.2.2019).
- Nováková, Lucie (2016). Ministr vnitra vyhlásil první stupeň ohrožení terorismem. *Ministerstvo vnitra České republiky*. 22.3.2016 (<https://www.mvcr.cz/clanek/ministr-vnitra-vyhlasil-prvni-stupen-ohrozeni-terorismem.aspx>, 16.2.2019).
- Odbor bezpečnostní politiky (2009a). Typologie terorismu. *Ministerstvo vnitra České republiky*. 9.6.2009 (<https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>, 13.1.2019).
- Odbor bezpečnostní politiky (2009b). Definice pojmu terorismus. *Ministerstvo vnitra České republiky*. 9.6.2009 (<https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>, 16.1.2019).
- Odbor bezpečnostní politiky (2009c). „Moderní“ teroristické metody. *Ministerstvo vnitra České republiky*. 9.6.2009 (<https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>, 17.1.2019).
- Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky (2019). Poslanecký klub Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura. (<https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=6800>, 17.2.2019).
- Sánchez-Cuenca, Ignacio (2004). *Terrorism as a war of attrition: ETA and the IRA*.

- SME (2016). Parlamentné voľby 2016 – výsledky.
(<https://volby.sme.sk/parlamentne-volby/2016/vysledky>, 21.2.2019).
- Smolík, Josef (2015). Psychologie terorismu a metafora schodiště. *Vojenské rozhledy* 24 (56), s. 82-101.
- Souleimanov, Emil a kol. (2011). Terorismus: Pokus o porozumění. In: Souleimanov Emil, *Terorismus: Pokus o terminologickou jasnost* (Praha: SLON), s. 32-51.
- Strmiska, Maxmilián (2001). *Terorismus a demokracie: Pojetí a typologie subverzivního teroristického násilí v soudobých demokraciích* (Brno: Mezinárodní politologický ústav).
- Tafoya, L. William (2011). Cyber Terror. *FBI Law Enforcement Bulletin*. 1.11.2011
(<https://leb.fbi.gov/articles/featured-articles/cyber-terror>, 12.2.2019).
- Taub, Ben (2015). The ISIS oil trade, from the ground up. *The New Yorker*. 4.12.2015
(<https://www.newyorker.com/news/news-desk/the-isis-oil-trade-from-the-ground-up>, 17.1.2019).
- Tzu, Sun (2008). *Umění války*. (Brno: B4U Publishing).
- Úřad vlády České republiky (2019). Přehled vlád ČR 1993-2018.
(<https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2007-cr/>, 21.2.2019).
- Úřad vlády Slovenskej republiky (2019). História vlád SR.
(<https://www.vlada.gov.sk//historia-vlad-sr/>, 21.2.2019).

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

Bezpečnostní informační služba (1998). Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 1996 a 1997. 1.6.1998 (<https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-bezpecnostni-informacni-sluzby-za-rok-1996-a-1997-d63d487e.html>, 26.2.2019).

Bezpečnostní informační služba (2018). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2017*.

Global Terrorism Database (2018a). Czech Republic. (<https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?chart=overtime&search=czech%20republic&count=100>, 25.1.2019).

Global Terrorism Database (2018b). Incident summary: 11/24/2014. (<https://www.start.umd.edu/gtd/search/IncidentSummary.aspx?gtdid=201411240034>, 25.1.2019).

Global Terrorism Database (2018c). Incident summary: 01/19/2013. (<https://www.start.umd.edu/gtd/search/IncidentSummary.aspx?gtdid=201301190012>, 25.1.2019).

Global Terrorism Database (2018d). Incident summary: 03/13/2013. (<https://www.start.umd.edu/gtd/search/IncidentSummary.aspx?gtdid=201303130001>, 25.1.2019).

Global Terrorism Database (2018e). Incident summary: 07/17/2015. (<https://www.start.umd.edu/gtd/search/IncidentSummary.aspx?gtdid=201507170048>, 25.1.2019).

Global Terrorism Database (2018f). Slovak Republic (<https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&search=slovak%20republic&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>, 25.1.2019).

Global Terrorism Database (2018g). Incident summary: 01/07/2000. (<https://www.start.umd.edu/gtd/search/IncidentSummary.aspx?gtdid=200001070002>, 27.1.2019).

Global Terrorism Database (2018h). Incident summary: 05/09/1998. (<https://www.start.umd.edu/gtd/search/IncidentSummary.aspx?gtdid=199805090003>, 27.1.2019).

Global Terrorism Database (2018ch). Years: between 2004-2017, Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovak Republic, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom. (https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?chart=overtime&casualties_type=b&casualties_max=&start_yearonly=2004&end_yearonly=2017&ctp2=all&country=15,21,32,50,53,54,55,64,68,69,75,78,90,96,98,109,115,116,124,142,161,162,166,179,180,185,198,603&count=100, 29.1.2019).

Global Terrorism Database (2018i). Data Collection Methodology. (<https://www.start.umd.edu/gtd/using-gtd/>, 11.2.2019).

Kotleba – Ľudová strana Naše Slovensko (2016). *10 bodov za Naše Slovensko. Volebný program politickej strany.*

Ministerstvo obrany ČR (1997). *Národní obranná strategie České republiky 1997.* (Praha: Agentura vojenských informací a služeb).

Ministerstvo obrany ČR (2004). *Vojenská strategie České republiky 2004.* (Praha: Agentura vojenských informací a služeb).

Ministerstvo obrany ČR (2017). *Obranná strategie České republiky 2017.* (Praha: Vojenský historický ústav).

Ministerstvo obrany SR (2005). *Obranná stratégia Slovenskej republiky 2005.*

Ministerstvo obrany SR (2017a). *Obranná stratégia Slovenskej republiky 2017 – Návrh.*

Ministerstvo obrany SR (2017b). *Vojenská stratégia Slovenskej republiky 2017 – Návrh.*

Ministerstvo vnitra České republiky (2002). *Národní akční plán boje proti terorismu 2002.*

Ministerstvo vnitra České republiky (2007). *Národní akční plán boje proti terorismu 2007.*

Ministerstvo vnitra České republiky (2013). *Strategie České republiky pro boj proti terorismu od r. 2013.*

Ministerstvo vnitra České republiky (2016). *Audit národní bezpečnosti.* (Praha: Ministerstvo vnitra ČR – odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality).

Ministerstvo vnútra SR (2011). *Národný akčný plán boja proti terorizmu na roky 2011-2014.*

Ministerstvo vnútra SR (2015). *Národný akčný plán boja proti terorizmu na roky 2015-2018.*

Ministerstvo zahraničních věcí ČR (1999). *Bezpečnostní strategie České republiky 1999.* (Praha: Agentura vojenských informací a služeb).

Ministerstvo zahraničních věcí ČR (2003). *Bezpečnostní strategie České republiky 2003.*

Ministerstvo zahraničních věcí ČR (2015). *Bezpečnostní strategie České republiky 2015.*

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (2005). *Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky 2005.*

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (2017). *Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky 2017 - Návrh*.

Odbor bezpečnostní politiky (2018). *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2017*. (Praha: Ministerstvo vnitra České republiky).

Slovenská informační služba (2012). *Správa o činnosti SIS v roku 2011*. (<http://www.sis.gov.sk/pre-vas/sprava-o-cinnosti-2011.html>, 2.3.2019).

Slovenská informační služba (2015). *Správa o činnosti SIS v roku 2014*. (<http://www.sis.gov.sk/pre-vas/sprava-o-cinnosti-2014.html>, 2.3.2019).

Slovenská informační služba (2018). *Správa o činnosti SIS v roku 2017*. (<http://www.sis.gov.sk/pre-vas/sprava-o-cinnosti.html>, 2.3.2019).

Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (2019a). *Politický program SPD*. (<https://www.spd.cz/program>, 17.2.2019).

Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (2019b). *PETICE proti přijímání nelegálních imigrantů na území ČR*. (<https://www.spd.cz/uploads/stranky/6/dokumenty/petice-proti-prijimani-nelegalnich-imigrantu-na-uzemi-cr.pdf>, 18.2.2019).

Vláda ČR (1992). *Programové prohlášení vlády ČR 1992-1996*.

Vláda ČR (1996). *Programové prohlášení vlády ČR 1996-1998*.

Vláda ČR (1998a). *Programové prohlášení vlády ČR 1998-1998*.

Vláda ČR (1998b). *Programové prohlášení vlády ČR 1998-2002*.

Vláda ČR (2002). *Programové prohlášení vlády ČR 2002-2004*.

Vláda ČR (2004). *Programové prohlášení vlády ČR 2004-2005*.

Vláda ČR (2005). *Programové prohlášení vlády ČR 2005-2006*.

Vláda ČR (2006). *Programové prohlášení vlády ČR 2006-2007*.

Vláda ČR (2007). *Programové prohlášení vlády ČR 2007-2009.*

Vláda ČR (2009). *Programové prohlášení vlády ČR 2009-2010.*

Vláda ČR (2010). *Programové prohlášení vlády ČR 2010-2013.*

Vláda ČR (2013). *Programové prohlášení vlády ČR 2013-2014.*

Vláda ČR (2014). *Programové prohlášení vlády ČR 2014-2017.*

Vláda SR (1995). *Programové vyhlášení vlády Slovenskej republiky 1994-1998.*

Vláda SR (1998). *Programové vyhlášení vlády Slovenskej republiky 1998-2002.*

Vláda SR (2002). *Programové vyhlášení vlády Slovenskej republiky 2002-2006.*

Vláda SR (2006). *Programové vyhlášení vlády Slovenskej republiky 2006-2010.*

Vláda SR (2010). *Programové vyhlášení vlády Slovenskej republiky 2010-2012.*

Vláda SR (2012). *Programové vyhlášení vlády Slovenskej republiky 2012-2014.*

Vláda SR (2016). *Programové vyhlášení vlády Slovenskej republiky 2016-2020.*

Vojenské zpravodajství (2005). *Zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2004.*

Vojenské zpravodajství (2018). *Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2017.*

RESUMÉ

This thesis on the topic of “Development of counter-terrorism policy in the Czech Republic and Slovakia, comparative case study (1993-2017)” is trying to tackle the issue of terrorism and counter-terrorism policy development in the comparison of two Central European republics. Aside from the theoretical part focusing on the various aspects and definition of terrorism and actual development of certain counter-terrorist policies. It is also evaluating the threat of terrorist attacks against the Czech Republic and Slovakia, as well as the statistics of such attacks and incidents in the specified timeframes. That all in comparison with other European Union countries. The main goal of the work was to evaluate terrorism threats these two countries could face, as well as to evaluate the development of their strategic security documents, while linking it to the security and political situation in Europe and at home. The thesis works with a multitude of various data resources. Such as professional literature, press statements, political programs and statements, information from government websites, strategic counter-terrorism documents, online terrorism databases or public statements from intelligence agencies. Data from all of these sources have been thoroughly analyzed for all of the mentions that might be connected with the fight against terrorism and security situation in general. Outcome of this thesis states that the Czech Republic and Slovakia could be considered very safe countries, compared to the rest of the European Union, with a minimal threat of terrorist attack against them. The development of their counter-terrorism policies is largely similar, mainly due to the fact that their political culture is based on the same principles. Moreover, they were part of a common federation for almost a century.

KEYWORDS: terrorism, policy, threat, security, Czech Republic, Slovakia, development, comparison, analysis

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 (str. 18): Vztah letální a neletální formy terorismu

Obrázek 2 (str. 24): Počty aktů s teroristickým podtextem realizovaných na území Česka a proti českým občanům v zahraničí

Obrázek 3 (str. 25): Počty aktů s teroristickým podtextem realizovaných na území Slovenska a proti slovenským občanům v zahraničí

Obrázek 4 (str. 27): Počty aktů s teroristickým podtextem realizovaných na území tehdejších a budoucích členů Evropské Unie

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 (str. 30-31): Počty výskytů výrazů s kořenem slova „teror“ v programových prohlášeních českých vlád mezi lety 1993-2017

Tabulka 2 (str. 32): Počty výskytů určených výrazů v politickém programu SPD

Tabulka 3 (str. 35): Počty výskytů výrazů s kořenem slova „teror“ v programových prohlášeních slovenských vlád mezi lety 1993-2017

Tabulka 4 (str. 36): Počty výskytů určených výrazů v politickém programu ĽSNS